

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนงาน

กลยุทธ์ขับเคลื่อนคลัสเตอร์การท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

อย่างยั่งยืนในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน : กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต

(Strategy for Mobilizing Tourism Cluster Participatory in Sustainable
Tourism Development in Andaman Coastal Provinces : A Case Study
of Phuket Province)

โดย

ดร.รักษพงศ์ วงศาโรจน์ และคณะ

30 กันยายน 2556

บทสรุปผู้บริหาร

แผนการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาและจัดทำกลยุทธ์และคู่มือแนวทางการสร้างเสริมความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และแนวทางการเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของ ของภาคส่วนต่างๆในคลัสเตอร์ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต

แผนการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนี้ มีกรอบการวิเคราะห์เป็นลำดับขั้นโดยเริ่มจาก (1) การวิเคราะห์เพื่อบริการและเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development Goals) แล้วจึง (2) วิเคราะห์เชื่อมโยงเป้าหมายดังกล่าวกับบทบาทที่ควรจะเป็นเพื่อให้เป้าหมายดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล (Expected Roles to Mobilize STD) จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของงานวิจัยนี้ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวแล้ว (3) ดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันว่ากลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าวมีความตระหนัก (Awareness to Expected Roles) และขีดความสามารถ (Capability to Perform Expected Roles) และวิเคราะห์ถึง (4) เงื่อนไขภายในและปัจจัยภายนอกต่างๆที่มีส่วนสนับสนุนในกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มปฏิบัติได้ตามบทบาทข้างต้นอย่างได้มีประสิทธิภาพ (Enable Factors)

คณะวิจัยดำเนินการสังเคราะห์บทบาทที่ควรจะเป็น (Expected Roles) ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่มจากผลการทบทวนแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามทฤษฎี งานวิจัย เอกสารอ้างอิงขององค์กรระหว่างประเทศต่างๆและผลการสำรวจพื้นที่ด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดภูเก็ต จากนั้นจึงนำบทบาทที่ควรจะเป็นของแต่ละกลุ่มมาตั้งเป็นประเด็นคำถามเพื่อสำรวจระดับความตระหนัก (การให้ความสำคัญ) และระดับขีดความสามารถของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่ม และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเพื่อการวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อระดับความตระหนักและขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์พบว่าในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตมีการเติบโตของอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวต่อจังหวัดภูเก็ตและตามโอกาสในการแสวงหากำไรของภาคธุรกิจเป็นแกนกลางหรือกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บนข้อจำกัดของอุปทานหรือทุนการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ทั้งทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ ทุนด้านด้านสาธารณูปโภค ทุนด้านที่ดิน ทุนด้านสังคมและวัฒนธรรม การขับเคลื่อนการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีโอกาสทางธุรกิจเป็นตัวนำบนความไม่พร้อมหรือไม่สามารถปรับตัวตามได้ทันของภาคอุปทาน ทำให้เกิดความตึงเครียดจากความไม่สมดุลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของภูเก็ต ในระยะที่ผ่านมาความตึงเครียดดังกล่าวได้รับการจัดการแก้ไข ผ่านการเลือกใช้แนวทางการตอบสนองความต้องการของตลาดโดยขาดการวางแผนการพัฒนาในระยะยาวบนฐานความสมดุลของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ผลของการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามแนวทางข้างต้นส่งผลให้เกิดผลกระทบที่เป็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการพัฒนาและเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหลายประการ และผลกระทบ

ดังกล่าวมีพลวัตที่ก่อให้เกิดผลกระทบอื่นที่เป็นข้อจำกัดของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคตอีกหลายประการ

อย่างไรก็ตามแม้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางการพัฒนาที่ดี เหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกรูปแบบในทุกแหล่งท่องเที่ยว แต่แนวคิดดังกล่าวก็ได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นแนวคิดคิดเชิงอุดมคติที่ยากต่อการเกิดขึ้นได้ในความเป็นจริง หรือเป็นแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่งเกิดใหม่มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเติบโตและมีความซับซ้อนของบริบทที่ยากต่อการขับเคลื่อนแนวทางดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพดังเช่นกรณีของจังหวัดภูเก็ต

จากข้อจำกัดในการทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม นโยบายสาธารณะของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงต้องปรับการนำเสนอจากที่เน้นอธิบายว่าความยั่งยืนคืออะไร มีองค์ประกอบใดบ้าง สามารถวัดและประเมินผลได้อย่างไร ไปสู่การนำเสนอกลยุทธ์และวิธีการในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนคือทางออกที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ต้องนำไปประยุกต์ใช้ควบคู่กับกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จึงจะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเกิดผลสัมฤทธิ์ขึ้นได้

คณะวิจัยได้ทำการวิเคราะห์บทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5 กลุ่ม ได้แก่ ธุรกิจทัวร์ ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้ทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทำการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ทำการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จัดทำคู่มือการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในกับภาคส่วนต่างๆ ทั้ง 5 กลุ่ม และจัดทำกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในคลัสเตอร์การท่องเที่ยวทั้งในด้านการเสริมสร้างความตระหนัก การเสริมสร้างขีดความสามารถ และการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของภาคส่วนต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1 กลุ่มมัคคุเทศก์

การเสริมสร้างความตระหนักต่อบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพมัคคุเทศก์ ทั้งในด้านการให้บริการอย่างมีอาชีพ การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการนำเที่ยว การเป็นผู้นำเที่ยวที่ส่งเสริมพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ การส่งเสริมการใช้จ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของนักท่องเที่ยวและชุมชนเป็นหลัก และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในฐานะตัวกลาง
2. การส่งเสริมการรวมตัวกันของมัคคุเทศก์เป็นชมรมหรือสมาคมที่เอกภาพในการดำเนินการเพื่อเป็นกลไกในการเฝ้าระวังพฤติกรรมกรนำเที่ยวที่ไม่เหมาะสม และเป็นช่องทางในการให้รางวัลทางสังคมให้กับมัคคุเทศก์ที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ดี และเป็นการลงโทษทางสังคมให้กับมัคคุเทศก์ที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ไม่ดี

3. การปรับหลักสูตรฝึกอบรมผลิตมัคคุเทศก์ให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงความสำคัญของมัคคุเทศก์ในโซ่อุปทานการท่องเที่ยวและผลกระทบจากพฤติกรรมกรรมการนำเที่ยวที่ไม่เหมาะสมต่อภาคส่วนอื่นๆในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
4. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษกับมัคคุเทศก์ที่ประพฤติตนขัดกับกฎระเบียบ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับมัคคุเทศก์ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเป็นการป้องปรามไม่ให้มัคคุเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ไปในทางที่ก่อให้เกิดผลลบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
5. การประกวดมัคคุเทศก์ดีเด่นผู้สร้างความดีให้กับการท่องเที่ยวของภูเก็ต เพื่อเป็นส่งเสริมให้มัคคุเทศก์เห็นความสำคัญกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมัคคุเทศก์ที่ได้รับรางวัลนอกจากจะได้รับรางวัลและเกียรติยศแล้ว ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับมัคคุเทศก์ที่ปฏิบัติตามบทบาทได้ดีอีกด้วย

การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมมัคคุเทศก์แบบตลอดชีวิต โดยเป็นการจัดการฝึกอบรมตามอัธยาศัยคือความสะดวกของมัคคุเทศก์ โดยมีเนื้อหาที่เน้นไปที่การพัฒนาขีดความสามารถของมัคคุเทศก์ในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยภาครัฐอาจนำรายได้ที่รับจากภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาร่วมสนับสนุนกิจการดังกล่าว
2. การจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบสำหรับนักท่องเที่ยว ที่มัคคุเทศก์สามารถนำไปใช้ได้อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวถึงพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวที่ควรทำ และไม่ควรทำ ได้อย่างสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น สื่อ VCD สำหรับเปิดในรถทัวร์หรือรถตู้ และสื่อในรูปแบบอัลบั้มโปสเตอร์ เป็นต้น
3. การจัดทำมาตรฐานสมรรถนะของมัคคุเทศก์ในการปฏิบัติตามบทบาท โดยให้สำนักงานทะเบียนมัคคุเทศก์ร่วมกับสมาคมมัคคุเทศก์ในการประเมินสมรรถนะมัคคุเทศก์จากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้ง นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการบริษัททัวร์ ชุมชนที่เป็นเจ้าของธุรกิจ เป็นต้น
4. จัดทำสื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทของมัคคุเทศก์ ในรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และสอดคล้องกับวิถีการใช้สื่อของมัคคุเทศก์ เช่น แผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจและแบ่งปันให้เพื่อนมัคคุเทศก์ได้ง่าย

การเสริมสร้างสร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวที่ดำเนินธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย เช่น บริษัททัวร์ของชาวต่างชาติที่เปิดดำเนินการอย่างผิดกฎหมาย และมักหลีกเลี่ยงการจ้างมัคคุเทศก์มืออาชีพฝีมือดีหรือธุรกิจร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่ตั้งราคาสินค้าหลอกลวงนักท่องเที่ยวและเสนอรางวัลให้กับมัคคุเทศก์มากผิดปกติ เป็นต้น

2. ส่งเสริมการรวมตัวเป็นคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆที่มีภาคีเครือข่ายอาสาสมัครเป็นสมาชิกเครือข่าย เพื่อสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายได้มีช่องทางติดต่อและทำงานร่วมกับวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว
3. การปรับปรุงวิธีการออกใบอนุญาตมััคเทศก์โดยมีการทดสอบของส่วนกลางเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการเข้าร่วมฝึกอบรมกับสถาบันการศึกษาเท่านั้น เพื่อสร้างความมั่นใจว่าบุคลากรที่เข้าสู่สายอาชีพมััคเทศก์มีทัศนคติและเจตคติที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2 กลุ่มธุรกิจทัวร์

การเสริมสร้างความตระหนักต่อบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำมาตรฐานจรรยาบรรณธุรกิจทัวร์ ทั้งในด้านการให้ประกอบธุรกิจกับลูกค้าและคู่ค้าอย่างมีอาชีพ การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องธุรกิจนำเที่ยว การเป็นตัวกลางการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ การส่งเสริมการใช้จ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวในโปรแกรมทัวร์เพื่อประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆในฐานะตัวกลาง
2. การส่งเสริมการรวมตัวกันของธุรกิจทัวร์ในภูเก็ตเป็นชมรมหรือสมาคมที่เอกภาพในการดำเนินการเพื่อเป็นกลไกในการเฝ้าระวังการประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ไม่เหมาะสม และเป็นช่องทางในการให้รางวัลทางสังคมให้กับธุรกิจทัวร์ที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ดี และเป็นการลงโทษทางสังคมกับธุรกิจทัวร์ที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ไม่ดี
3. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษกับธุรกิจทัวร์ที่ประกอบธุรกิจอย่างขัดแย้งกับกฎระเบียบ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับธุรกิจทัวร์ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเป็นการป้องปรามไม่ให้ธุรกิจทัวร์ประกอบธุรกิจไปในทางที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยสำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมััคเทศก์ควรเพิ่มขีดความสามารถในการตรวจสอบการดำเนินการตามกฎหมายและกฎระเบียบของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมััคเทศก์ เพื่อสร้างความตระหนักให้ธุรกิจดังกล่าวปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับธุรกิจนำเที่ยวที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ
4. การประกวดธุรกิจทัวร์ดีเด่นที่สร้างคุณงามความดีให้กับการท่องเที่ยวของภูเก็ต เพื่อเป็นส่งเสริมให้ธุรกิจทัวร์เห็นความสำคัญกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยธุรกิจทัวร์ที่ได้รับรางวัลนอกจากจะได้รับรางวัลและเกียรติยศแล้ว ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับธุรกิจทัวร์ที่ปฏิบัติตามบทบาทได้ดีอีกด้วย

การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์อย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการจัดการฝึกอบรมตามอัธยาศัยคือความสะดวกของเจ้าของธุรกิจทัวร์ โดยมีเนื้อหาที่เน้นไปที่การพัฒนาขีดความสามารถของผู้บริหารและพนักงาน

ของธุรกิจทัวร์ในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และควรจัดในช่วงที่มีใช้ฤดูกาลท่องเที่ยว โดยภาครัฐอาจนำรายได้ที่รับจากภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาร่วมสนับสนุนกิจการรณดังกล่าว

2. การจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์พฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบสำหรับนักท่องเที่ยว ที่ธุรกิจทัวร์สามารถนำไปใช้ได้อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ควรทำ และไม่ควรทำ และอธิบายให้กับคู่ค้าถึงแนวทางการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. การจัดทำมาตรฐานสมรรถนะระดับต่างๆของธุรกิจทัวร์ในการปฏิบัติตามบทบาท โดยให้สำนักงานทะเบียนมัคคุเทศก์และธุรกิจนำเที่ยวร่วมกับสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์ ในการประเมินสมรรถนะธุรกิจทัวร์ต่างๆจากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้ง นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ มัคคุเทศก์ ชุมชนที่เป็นเจ้าของธุรกิจ เป็นต้น
4. จัดทำสื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทของธุรกิจทัวร์ ในรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และสอดคล้องกับวิธีการใช้สื่อของผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์ เช่น แผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจและแบ่งปันให้พนักงานหรือเพื่อนร่วมอาชีพได้ง่าย
5. การกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์มีการฝึกอบรมพนักงานให้มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เช่น มาตรการจูงใจในด้านภาษี ด้านการหักค่าใช้จ่าย และด้านเข้าถึงตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นต้น

การเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวที่ดำเนินธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย เช่น ธุรกิจร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่ตั้งราคาสินค้าหลอกหลวงนักท่องเที่ยวและเสนอรางวัลให้กับมัคคุเทศก์มากผิดปกติ เป็นต้น
2. การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภูเก็ตกับสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวของต่างประเทศที่มีเป้าหมายและขีดความสามารถในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการนำเที่ยวในประเทศนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคนิคการเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าว และเพื่อสร้างช่องทางความสัมพันธ์ทางการตลาดกับธุรกิจนำเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. การสร้างบรรยากาศเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์ โดยสำนักทะเบียนและมัคคุเทศก์และสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภูเก็ตควรร่วมกันจัดสัมมนาเพื่อรับฟังปัญหาการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคในการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องทุกปี

3 กลุ่มธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว

การเสริมสร้างความตระหนักต่อบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

- 1.การจัดทำมาตรฐานจรรยาบรรณธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ทั้งในด้านการให้ประกอบธุรกิจกับลูกค้าและคู่ค้าอย่างมืออาชีพ การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องธุรกิจนำเที่ยว การเป็นตัวกลางการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมพฤติกรรมท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ การส่งเสริมการอุดหนุนผลิตภัณฑ์และแรงงานชุมชนเป็นหลัก โดยสมาคมธุรกิจบริการการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เช่น สมาคมโรงแรม สมาคมสปา ชมรมร้านอาหาร ชมรมผู้จำหน่ายของที่ระลึก ควรจัดทำปฏิญญาหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการเกี่ยวกับบรรทัดฐานในการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมระหว่างผู้ประกอบการ โดยอาจแบ่งปันผลการดำเนินงานตามบรรทัดฐานดังกล่าวให้กับเอเยนต์ทัวร์ในต่างประเทศหรือเอเยนต์ทัวร์ชั้นนำของประเทศไทย เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับธุรกิจที่มีผลการปฏิบัติงานในด้านดังกล่าวที่ดี
2. การส่งเสริมการรวมตัวกันของธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ในภูเก็ตเป็นชมรมหรือสมาคมที่เอกภาพในการดำเนินการเพื่อเป็นกลไกในการเฝ้าระวังการประกอบธุรกิจที่ไม่เหมาะสม และเป็นช่องทางในการให้รางวัลทางสังคมให้กับธุรกิจที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ดี และเป็นการลงโทษทางสังคมกับธุรกิจที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ไม่ดี
3. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษกับธุรกิจที่ประกอบธุรกิจอย่างขัดแย้งกับกฎระเบียบ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับธุรกิจที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเป็นการป้องปรามไม่ให้ธุรกิจประกอบธุรกิจไปในทางที่ก่อให้เกิดผลลบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความตระหนักให้ธุรกิจดังกล่าวปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ
4. การประกวดธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวดีเด่นที่สร้างคุณงามความดีให้กับการท่องเที่ยวของภูเก็ต เพื่อเป็นส่งเสริมให้ธุรกิจเห็นความสำคัญกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยธุรกิจที่ได้รับรางวัลนอกจากจะได้รับรางวัลและเกียรติยศแล้ว ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับธุรกิจที่ปฏิบัติตามบทบาทได้ดีอีกด้วย เช่น หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งในระดับส่วนกลางเช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สร้างแรงจูงใจหรือรางวัลด้านการเข้าถึงตลาดให้กับธุรกิจบริการการท่องเที่ยวที่มีผลการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับดีมาก เช่น การออกเอกสารรับรอง การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือการให้รางวัลเข้าร่วมกิจกรรมโรดโชว์ในประเทศต่างๆ

การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้ประกอบการธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการจัดการฝึกอบรมตามอัธยาศัยคือความสะดวกของผู้บริหารและพนักงานของธุรกิจ โดยมีเนื้อหาที่เน้นไปที่การพัฒนาขีดความสามารถของผู้บริหารและพนักงานของธุรกิจในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่

ยั่งยืน และควรจัดในช่วงที่มีวันหยุดการท่องเที่ยว โดยภาครัฐอาจนำรายได้ที่รับจากภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาร่วมสนับสนุนกิจการดังกล่าว

2. การจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์พฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบสำหรับนักท่องเที่ยว ที่ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสามารถนำไปใช้ได้อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ควรทำ และไม่ควรทำ และอธิบายให้กับลูกค้าถึงแนวทางการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. การจัดทำมาตรฐานสมรรถนะระดับต่างๆของธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆในการปฏิบัติตามบทบาท โดยให้หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลธุรกิจนั้นร่วมกับสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ในการประเมินสมรรถนะธุรกิจต่างๆจากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้ง นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ ภาครัฐ องค์กรธุรกิจ และชุมชนที่เป็นเจ้าของธุรกิจ เป็นต้น
4. จัดทำสื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทของธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ในรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และสอดคล้องกับวิธีการใช้สื่อของผู้ประกอบการและพนักงานธุรกิจ เช่น แผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจและแบ่งปันให้พนักงานหรือเพื่อนร่วมอาชีพได้ง่าย
5. การกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆมีการฝึกอบรมพนักงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เช่น มาตรการจูงใจในด้านภาษี ด้านการหักค่าใช้จ่าย และด้านเข้าถึงตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นต้น

การเสริมสร้างสร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวที่ดำเนินธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย เช่น ธุรกิจทัวร์ที่เน้นหลอกลวงนักท่องเที่ยว เป็นต้น
2. การสร้างบรรยากาศเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว โดยจัดสัมมนาเพื่อรับฟังปัญหาการจัดให้บริการนักท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคในการดำเนินธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องทุกปี
3. ส่งเสริมรูปแบบการทำงานในเชิงหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

4 กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การเสริมสร้างความตระหนักต่อบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมายผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมถึงตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หรือขีดความสามารถในการจัดการกับผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้ตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบริหารอปท.
2. การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยควรพิจารณาขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของอปท. ในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับฝ่ายงานต่างๆ และบุคลากรอย่างชัดเจน เพื่อให้มีเจ้าภาพรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ต่างๆ ดังกล่าว
3. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษกับผู้บริหารหรือเจ้าพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติหน้าที่ขัดแย้งหรือไม่รักษากฎระเบียบ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเป็นการป้องปรามไม่ให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในลักษณะที่ก่อให้เกิดผลลบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความตระหนักให้บุคลากรดังกล่าวปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมีความซื่อสัตย์
4. การประกวด อปท. ดีเด่นที่สร้างคุณงามความดีให้กับการท่องเที่ยวของภูเก็ต เพื่อเป็นส่งเสริมให้ อปท. เห็นความสำคัญกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้บริหารและเจ้าพนักงานอปท. อย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการจัดการฝึกอบรมในเวลาปฏิบัติราชการผู้บริหารและพนักงานของธุรกิจ โดยมีเนื้อหาที่เน้นไปที่การพัฒนาขีดความสามารถของผู้บริหารและเจ้าพนักงานของอปท. ในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยภาครัฐหรืออปท. อาจนํารายได้ที่รับจากภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาร่วมสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว
2. การจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์พฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว ที่อปท. สามารถนำไปใช้ได้อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวถึงพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ควรทำ และไม่ควรทำ และอธิบายให้กับธุรกิจในพื้นที่เข้าใจถึงแนวทางการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. จัดทำสื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และสอดคล้องกับวิธีการใช้สื่อของพนักงานอปท. เช่น แผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจและแบ่งปันให้พนักงานหรือเพื่อนร่วมอาชีพได้ง่าย

4. การกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ให้ความร่วมมือกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของอปท.

การเสริมสร้างสร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวที่ดำเนินธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย เช่น ธุรกิจทัวร์ที่เน้นหลอกลวงนักท่องเที่ยว เป็นต้น
2. การสร้างบรรยากาศเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยจัดสัมมนาเพื่อรับฟังปัญหาการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องทุกปี และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากชุมชนต้นแบบที่มีความเป็นเลิศในด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. ส่งเสริมรูปแบบการทำงานในเชิงหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

5 กลุ่มชุมชน

การเสริมสร้างความตระหนักต่อบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมายผลการดำเนินงานของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมถึงตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หรือขีดความสามารถในการจัดการกับผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และใช้ตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้นำชุมชน
2. การเปิดโอกาสให้ตัวแทนภาคชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้นำชุมชนตระหนักถึงบทบาทของตนในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนต่อบทบาทของตนในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนทราบและตระหนักถึงบทบาทของตนในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดควรเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการ
4. การประกวดชุมชนดีเด่นที่มีความเป็นเลิศในการจัดการการพัฒนาการท่องเที่ยวของภูเก็ต เพื่อเป็นส่งเสริมให้ชุมชนเห็นความสำคัญกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีเนื้อหาที่เน้นการเฝ้าระวัง การบริหารจัดการผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การวางแผนและการดำเนินการตามบทบาทของชุมชนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยภาครัฐหรืออปท. อาจนำรายได้ที่รับจากภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาร่วมสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว
2. การจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์พฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบสำหรับนักท่องเที่ยว ที่สมาชิกของชุมชนที่มีข้อจำกัดด้านภาษาสามารถนำไปใช้ได้อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวถึงพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ควรทำ และไม่ควรรทำ และอธิบายให้กับธุรกิจในพื้นที่เข้าใจถึงแนวทางการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. จัดทำสื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทของชุมชน ในรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และสอดคล้องกับวิธีการใช้สื่อของคนในชุมชน เช่น แผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย การ์ตูน หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจและแบ่งปันให้เพื่อนสมาชิกชุมชนได้ง่าย
4. การกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนให้ความร่วมมือกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การเสริมสร้างสร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวที่ดำเนินธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย เช่น ธุรกิจทัวร์ที่เน้นหลอกลวงนักท่องเที่ยว หรือธุรกิจที่ปลดปล่อยมลพิษสู่ชุมชน เป็นต้น
2. การสร้างบรรยากาศเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชนต่างๆ โดยจัดสัมมนาเพื่อรับฟังปัญหาการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคในการดำเนินงานการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องทุกปี และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากชุมชนต้นแบบที่มีความเป็นเลิศในด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. ส่งเสริมรูปแบบการทำงานในเชิงหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

บทคัดย่อ

แผนการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาและจัดทำกลยุทธ์และคู่มือแนวทางการสร้างเสริมความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และแนวทางการเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของ ของภาคส่วนต่างๆในคลัสเตอร์ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต

แผนการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนี้ มีกรอบการวิเคราะห์เป็นลำดับขั้นโดยเริ่มจาก (1) การวิเคราะห์เพื่อนิยามและเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แล้วจึง (2) วิเคราะห์เชื่อมโยงเป้าหมายดังกล่าวกับบทบาทที่ควรจะเป็นเพื่อให้เป้าหมายดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของงานวิจัยนี้ ได้แก่ ภาครัฐ ธุรกิจทัวร์ ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว แล้ว (3) ดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันว่ากลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าวมีความตระหนักและขีดความสามารถในระดับใด และ (4) วิเคราะห์ถึงเงื่อนไขภายในและปัจจัยภายนอกต่างๆที่มีส่วนสนับสนุนในกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มปฏิบัติได้ตามบทบาทข้างต้นอย่างได้มีประสิทธิภาพ

คณะวิจัยดำเนินการสังเคราะห์บทบาทที่ควรจะเป็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่มจากผลการทบทวนแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามทฤษฎี งานวิจัย เอกสารอ้างอิงขององค์กรระหว่างประเทศต่างๆและผลการสำรวจพื้นที่ด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดภูเก็ต จากนั้นจึงนำบทบาทที่ควรจะเป็นของแต่ละกลุ่มมาตั้งเป็นประเด็นคำถามเพื่อสำรวจระดับความตระหนัก (การให้ความสำคัญ) และระดับขีดความสามารถของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่ม และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเพื่อการวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อระดับความตระหนักและขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ของแผนงานวิจัยนี้จึงประกอบด้วย บทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของภาคส่วนต่างๆในคลัสเตอร์ฯทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ผลการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คู่มือการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในกับภาคส่วนต่างๆทั้ง 5 กลุ่ม และกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในคลัสเตอร์การท่องเที่ยวทั้งในด้านการเสริมสร้างความตระหนัก การเสริมสร้างขีดความสามารถ และการเสริมสร้างสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของภาคส่วนต่างๆ

คำสำคัญ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คลัสเตอร์การท่องเที่ยว ภูเก็ต

Abstract

This research program has aims to construct the guideline for promoting awareness and enhancing capability of all stakeholders in tourism cluster in performing roles to mobilize the sustainable tourism development in Phuket province. The research was done with the participatory action-based research approach; all relevant stakeholders are the units of study for this research.

The 4 procedures of conducting this research program are: (1) defining and setting goals of tourism development of Phuket; (2) transforming the goals into roles of each stakeholder to mobilize each goal; (3) assessing the awareness and capability of each stakeholder in performing the defined roles; and (4) investigating the internal and external factors having influence on the their ability to perform the expected roles defined.

This research analyzed the situation, defining tourism development goals, and role of stakeholders by employing several sources of data including; academic literature, empirical research, development report, surveying the area and development context, and results from interviewing with key stakeholders. Accordingly, the research assessed the awareness and capability of each stakeholder in performing their roles by analyzing data from questionnaire surveyed to all stakeholders. Finally, the in-depth interviews to all stakeholders were performed in order to explore the factors enabling and influencing the capabilities of all stakeholders to perform their expected roles.

The results of this research plan includes: (1) roles of key stakeholders to mobilize sustainable tourism development in economic, social and environmental aspects; (2) strength, weakness, opportunity, and threat of each stakeholder to perform such roles; (3) interdependency influence among those key stakeholders; (4) vision, mission, and strategies for tourism development; (5) handbook to enhance awareness and capability of all key stakeholders in mobilizing sustainable development; and (6) strategies to promote awareness and capability of all key stakeholders as well as enable factors.

Keywords: Sustainable Tourism Development, Tourism Cluster, Phuket

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1-6
1.3 ผลผลิตของแผนการวิจัย	1-7
1.4 ผลลัพธ์ของแผนการวิจัย	1-7
1.5 กรอบแนวคิดและกรอบการดำเนินงานของแผนการวิจัย	1-8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากแผนการวิจัย	1-11
1.7 แผนการดำเนินการวิจัย	1-12

บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 กรอบการวิจัย	2-1
2.2 วิธีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	2-3

บทที่ 3 ผลการวิจัย

3.1 ความคิดเห็นต่อความยั่งยืนของการพัฒนาการท่องเที่ยว	3-1
3.2 ความตระหนักรู้ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	3-3
3.3 ความตระหนักต่อบทบาทเพื่อร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	3-5
3.4 ชีตความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	3-7
3.5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อขีดความสามารถ	3-9

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 กรอบการวิเคราะห์กลยุทธ์	4-1
4.2 ผลการวิเคราะห์บริบทของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต	4-2
4.3 การร่างกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	4-5
4.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์	4-12
4.5 กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	4-14

บรรณานุกรม

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1-6
1.3 ผลผลิตของแผนการวิจัย	1-7
1.4 ผลลัพธ์ของแผนการวิจัย	1-7
1.5 กรอบแนวคิดและกรอบการดำเนินงานของแผนการวิจัย	1-8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากแผนการวิจัย	1-11
1.7 แผนการดำเนินการวิจัย	1-12

บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 กรอบการวิจัย	2-1
2.2 วิธีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	2-3

บทที่ 3 ผลการวิจัย

3.1 ความคิดเห็นต่อความยั่งยืนของการพัฒนาการท่องเที่ยว	3-1
3.2 ความตระหนักรู้ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	3-3
3.3 ความตระหนักต่อบทบาทเพื่อร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	3-5
3.4 ชีตความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	3-7
3.5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อขีดความสามารถ	3-9

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 กรอบการวิเคราะห์กลยุทธ์	4-1
4.2 ผลการวิเคราะห์บริบทของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต	4-2
4.3 การร่างกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	4-5
4.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์	4-12
4.5 กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	4-14

บรรณานุกรม

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยและสิ่งท้าทาย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยสูงมากในหลายมิติ เช่น เป็นภาคเศรษฐกิจที่นำรายได้เข้าประเทศคิดเป็นร้อยละ 10 ของมูลค่าส่งออกรวม เป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญในภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นภาคเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดโอกาสทางธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและย่อม เป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างอุปสงค์เชื่อมโยงไปยังอุตสาหกรรมสนับสนุนต่างๆ เป็นกลไกในการกระจายรายได้สู่ภูมิภาคต่างๆ เป็นต้น ซึ่งแนวโน้มการขยายตัวของอุปสงค์การท่องเที่ยวโดยรวมและในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ย่อมเป็นผลบวกต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายรับต่อหัวของประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในปี 2009

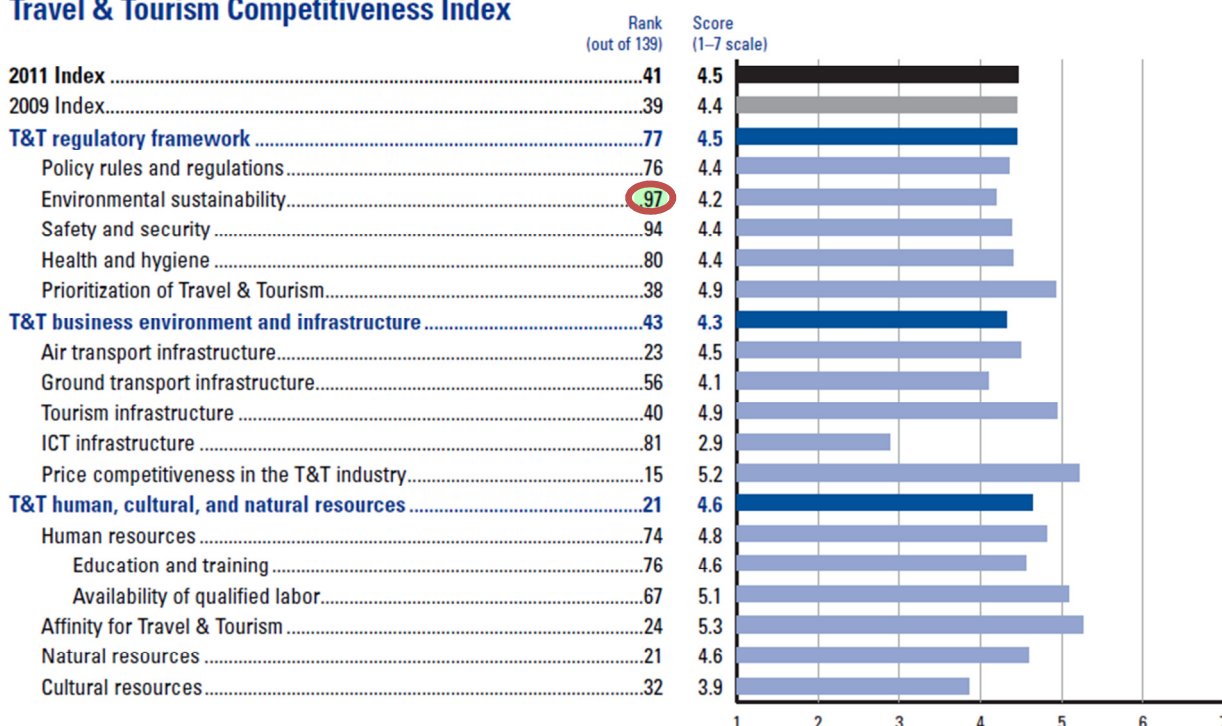
ลำดับ	ประเทศ	นักท่องเที่ยว	ลำดับ	ประเทศ	รายรับต่อหัว
1	China	50,875,000	1	Australia	4,990
2	Malaysia	23,646,000	2	India	2,253
3	Hong Kong SAR, China	16,926,000	3	Japan	1,846
4	<u>Thailand</u>	<u>14,150,000</u>	4	Macao SAR, China	1,719
5	Macao SAR, China	10,402,000	5	Korea, Rep.	1,653
6	Korea, Rep.	7,818,000	6	<u>Thailand</u>	<u>1,373</u>
7	Singapore	7,489,000	7	Hong Kong SAR, China	1,234
8	Japan	6,790,000	8	Singapore	1,228
9	Indonesia	6,324,000	9	Indonesia	1,071
10	Australia	5,584,000	10	Maldives	927

ที่มา: องค์การการท่องเที่ยวโลก อ้างถึงในฐานข้อมูลธนาคารโลก

อย่างไรก็ตามภายใต้สภาพการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในระดับโลก ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจะมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับที่สูงเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชีย-แปซิฟิก (ไม่รวมสหรัฐอเมริกา) ทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศ และรายรับจากการท่องเที่ยวต่อหัวนักท่องเที่ยว (ดังตารางที่ 1) แต่ประเทศไทยยังมีขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในระดับโลกตามผลการประเมินของ World Economic Forum ในปี 2011 อยู่ในลำดับที่ 41 ลดลงจากเดิมที่อยู่ในลำดับที่ 39 ในปี 2009 โดยองค์ประกอบของขีดความสามารถในการแข่งขันด้านที่ด้อยที่สุดของประเทศไทยคือ ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (ดูแผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 ขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

Travel & Tourism Competitiveness Index

ที่มา : World Economic Forum (2011)

ขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

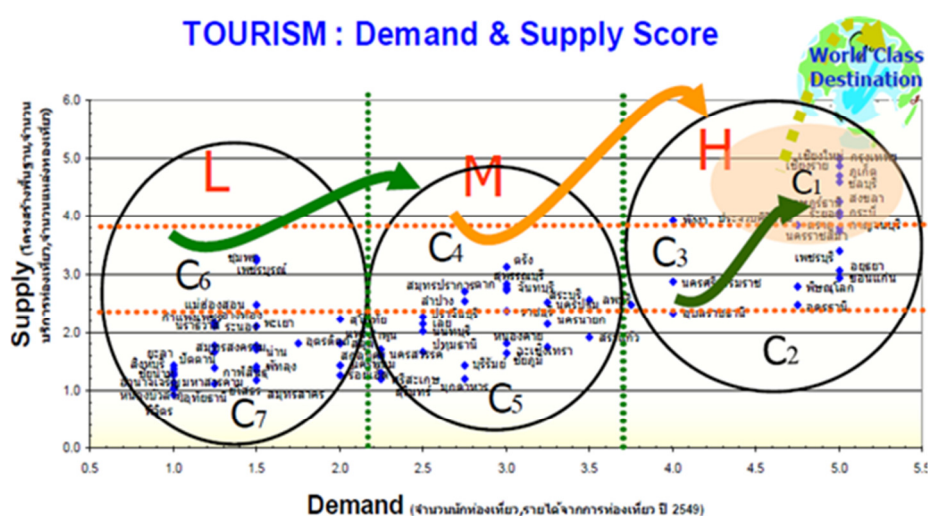
กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวสูงมาก โดยสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 10 – 20 ของรายรับทั้งหมดจากการท่องเที่ยวของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549) โดยภูเก็ตเป็นจังหวัดที่สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นลำดับที่สองของประเทศรองจากกรุงเทพมหานคร และเป็นจังหวัดที่มีระดับรายจ่ายต่อหัวนักท่องเที่ยวสูงที่สุดในประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศจึงได้วางตำแหน่งให้กลุ่มจังหวัดดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก (World Class Destination) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2548) ดังแสดงในแผนภาพที่ 2 และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของจังหวัดในกลุ่มดังกล่าวด้วยเช่นเดียวกัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่เส้นหนึ่งที่หล่อเลี้ยงเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดดังกล่าว

ตารางที่ 2 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายรับต่อหัวของจังหวัดต่างๆในปี 2009

ลำดับที่	จังหวัด	รายรับเฉลี่ย (บาท/หัว)	ลำดับที่	จังหวัด	รายรับรวม (ล้านบาท)
1	ภูเก็ต	27,846	1	กรุงเทพ	331,454
2	สุราษฎร์ธานี	15,282	2	ภูเก็ต	94,007
3	กรุงเทพ	11,035	3	ชลบุรี	47,828
4	กระบี่	9,067	4	สุราษฎร์ธานี	36,516
5	ชลบุรี	8,465	5	เชียงใหม่	32,606
6	เชียงใหม่	7,508	6	กระบี่	20,059
7	เชียงราย	5,597	7	สงขลา	12,703
8	ตราด	5,199	8	ระยอง	10,800
9	แม่ฮ่องสอน	4,948	9	เพชรบุรี	9,493
10	สงขลา	4,869	10	เชียงราย	9,405

ที่มา : รวบรวมจากสถิติของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

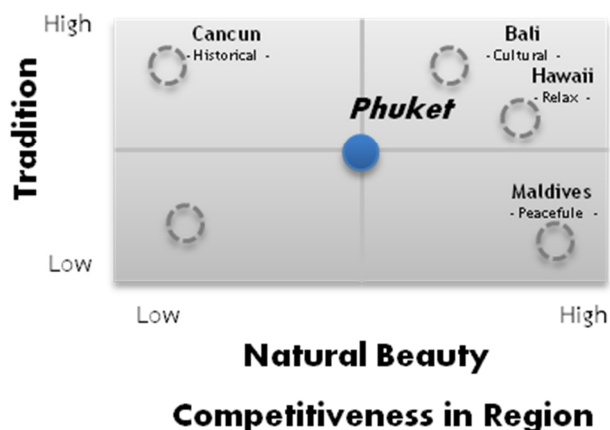
แผนภาพที่ 2 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548)

อย่างไรก็ตามในการแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆในระดับสากล ภูเก็ตต้องเผชิญกับแรงกดดันจากแหล่งท่องเที่ยวใหม่อื่นๆ ที่มีความสวยงามทางธรรมชาติที่มากกว่า แหล่งบันเทิงที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดีกว่า หรือมีราคาต่ำกว่า เมื่อเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวในเชิงความงดงามทางธรรมชาติและความน่าสนใจของประเพณีวัฒนธรรมระหว่างภูเก็ตกับแหล่งท่องเที่ยวตากอากาศทางทะเลอื่นๆในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก จะเห็นได้ว่าภูเก็ตมีศักยภาพที่ด้อยกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในทั้งสองด้าน (สุวิทย์ เมษินทรีย์ 2553) ดังนั้น ภูเก็ตจึงอยู่ภายใต้สภาวะกดดันทางด้านการแข่งขันที่ต้องปรับตัวให้มีขีดความสามารถ (Competitiveness) ในการแข่งขันที่สูงขึ้น

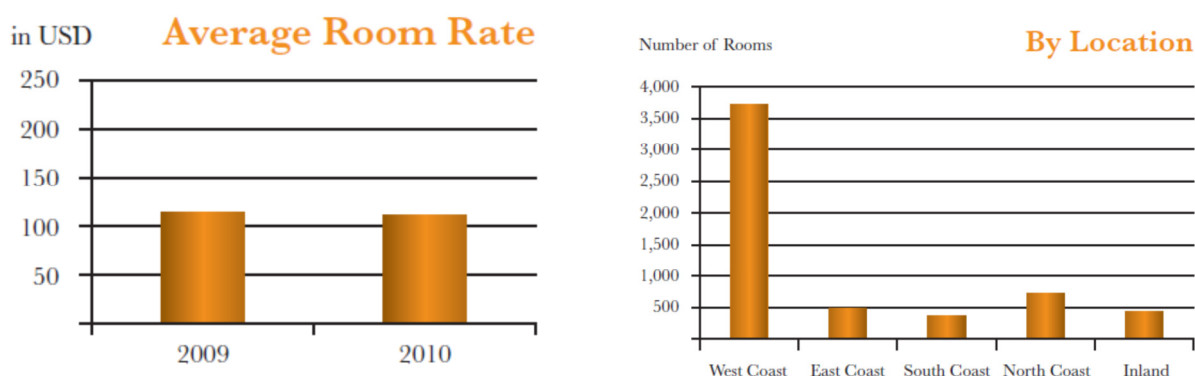
แผนภาพที่ 3 ชีตความสามารถในการแข่งขันของภูเก็ตกับเมืองคู่แข่งในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

ที่มา : สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2553)

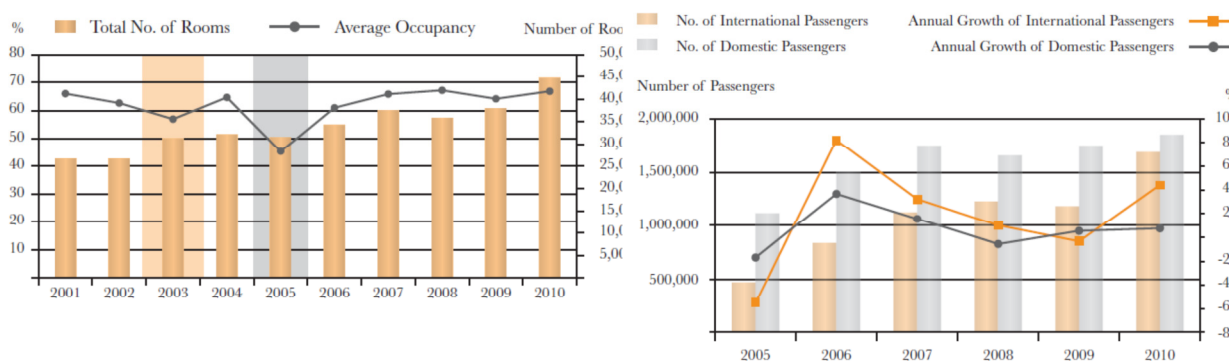
นอกจากนี้จังหวัดภูเก็ตยังมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสัญญาณสะท้อนถึงความไม่ยั่งยืนของขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหลายประการ (Institute for Management Education for Thailand Foundation 2002) เช่น ระดับค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (รายรับที่เพิ่มขึ้นจึงมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นมากกว่ามูลค่าเพิ่มที่ได้รับเพิ่มจากนักท่องเที่ยว) ดังแสดงในแผนภาพที่ 4 (ก) ภาพลักษณ์ที่ลดลงในสายตาของนักท่องเที่ยว (จากระดับบนสู่ระดับกลาง) ความเสื่อมโทรมที่มากขึ้นของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ความไม่เพียงพอของสาธารณูปโภคและคุณภาพทรัพยากรบุคคล และการขาดวิสัยทัศน์ร่วมกันต่อกลยุทธ์การพัฒนาและสร้างคุณค่าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แผนภาพที่ 4 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

(ก) ราคาห้องพักเฉลี่ยที่ลดลง

(ข) การกระจุกตัวของห้องพักและรายได้จากการท่องเที่ยว

(ค) จำนวนอุปทานห้องพักที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(ง) จำนวนผู้โดยสารขาเข้าจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น

ที่มา : C9 Hotelworks Market Research (2011)

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและขีดความสามารถในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว

จากความท้าทายจากความถดถอยของขีดความสามารถในการแข่งขันและปัญหาที่เกิดจากอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันดังกล่าว แนวทางการพัฒนาที่เป็นทั้งการแก้ไขปัญหา ป้องกันปัญหา สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวใน พื้นที่ดังกล่าวคือ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development: STD) ซึ่งเป็น การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของทั้งนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นโดยมีการป้องกัน ผลกระทบและเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นในอนาคตด้วย ซึ่งแนวทางการพัฒนาข้างต้นจำเป็นต้อง อาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักท่องเที่ยว หน่วยบริหารแหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว ต่างๆ หน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น และธุรกิจจัดบริการการท่องเที่ยว

ช่องว่างในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและความสำคัญของโครงการวิจัย

ผลการศึกษาโครงการวิจัย “กลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจจัดบริการการท่องเที่ยวเพื่อเสริมหนุนต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศ: กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต” ในปี 2553 พบว่า ในการขับเคลื่อนการ พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่ดังกล่าว ภาคส่วนที่มีความสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการพัฒนาดังกล่าวคือ นักท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวเป็นจุดหลักที่สำคัญจุดหนึ่งในการก่อให้เกิดมลพิษ และนักท่องเที่ยวเป็น เงื่อนไขสำคัญที่สุดในการกระตุ้นให้ภาคส่วนอื่นๆในคลัสเตอร์อุตสาหกรรมท่องเที่ยวตระหนักและดำเนินการตาม แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อปิดช่องว่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เป้าหมายในหลาย ด้านทั้ง (ก) ความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (ข) ความตระหนักต่อแนวทางดังกล่าว (ค) ขีด ความสามารถในการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว (ง) การเชื่อมโยงการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม (จ) สภาพแวดล้อมการดำเนินงานที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวทางดังกล่าว และ (ฉ) แนวทางการขับเคลื่อน นโยบายและยุทธศาสตร์ให้เกิดผลจริง แผนการวิจัยนี้จึงมีความมุ่งหมายเพื่อวิจัยแนวทางการดำเนินงาน และการ

ดำเนินการขับเคลื่อนทุกภาคส่วนในคลัสเตอร์การท่องเที่ยวโดยเน้นการมีส่วนร่วมและฐานความรู้ (Participatory and Knowledge-based Method) เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

งานวิจัยนี้เลือกทำการศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ประกอบด้วย ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง) เนื่องจากเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีระดับศักยภาพในด้านอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวในระดับสูง และต้องเผชิญกับสิ่งท้าทายต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสูงเช่นกัน และด้วยงบประมาณการวิจัยที่จำกัด งานวิจัยนี้จึงเลือกพื้นที่จังหวัดภูเก็ตเป็นตัวแทนกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันเนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้ (1) เป็นจังหวัดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวและรายรับจากนักท่องเที่ยวสูงที่สุด (2) เป็นจังหวัดที่มีกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (3) เป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการเดินทางมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว (4) เป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการเดินทางมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดดังกล่าว (5) เป็นจังหวัดศูนย์กลางในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด (6) เป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ในลักษณะ Mass และลักษณะ Niche วัฒนธรรม และประเพณีต่างๆ (7) เป็นจังหวัดที่มีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวจำนวนมากที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์หลักของแผนการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิจัยและพัฒนากลยุทธ์และคู่มือขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในคลัสเตอร์การท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะได้ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์และจัดทำกลยุทธ์/คู่มือแนวทางการสร้างเสริมความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆในคลัสเตอร์การท่องเที่ยวเพื่อร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และดำเนินการเสริมสร้างความตระหนักในเรื่องดังกล่าวให้กับภาคส่วนต่างๆในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อวิเคราะห์และจัดทำกลยุทธ์/คู่มือแนวทางการเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนให้กับภาคส่วนต่างๆในคลัสเตอร์การท่องเที่ยว และดำเนินการเสริมสร้างขีดความสามารถดังกล่าวแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อวิเคราะห์และจัดทำกลยุทธ์ระบบการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

1.3 ผลผลิตของแผนการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบและดำเนินการ ดังนั้นผลผลิตของแผนการวิจัยนี้จึงมีสองส่วนคือ (1) ผลผลิตในเชิงเครื่องมือดำเนินการในรูปแบบกลยุทธ์/กลวิธี/ระบบ และ (2) ผลผลิตจากการดำเนินการ ดังแผนภาพที่ 5 โดยมีตัวชี้วัดของผลผลิตดังตารางที่ 3

แผนภาพที่ 5 ผลผลิตเชิงผลลัพธ์และเชิงเครื่องมือดำเนินการของงานวิจัย

Intermediate - Outcome	กลไกสนับสนุน STD มีเพิ่มขึ้นหรือดีขึ้น	ระดับความตระหนักต่อ STD ที่สูงขึ้น	ขีดความสามารถในการดำเนินการตามแนวทางSTD ที่สูงขึ้น	ความเชื่อมโยงภายในกลุ่มต่างๆ ที่สูงขึ้น	ความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่างๆ ในเครือข่ายที่เพิ่มขึ้น
Instrument – Oriented Output	ระบบการจูงใจเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม	กลยุทธ์และคู่มือการเสริมสร้างความตระหนัก	กลยุทธ์และคู่มือการเสริมสร้างขีดความสามารถ	บทบาท/เป้าหมาย/กลยุทธ์ และแผนงานของกลุ่มต่างๆ	กลยุทธ์การขับเคลื่อนเครือข่าย

ที่มา : คณะวิจัย

1.4 ผลลัพธ์ของแผนการวิจัย

ตารางที่ 4 แสดงผลลัพธ์และตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
1. ระดับความตระหนักต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการเพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้นร้อยละ 10	กลุ่มเป้าหมายมีระดับความตระหนักต่อความสำคัญของภาคส่วนต่างๆต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	1 ปี	
2. ระดับขีดความสามารถในการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการเพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้นร้อยละ 10	กลุ่มเป้าหมายมีความพร้อมในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	1 ปี	

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
3. ชีตความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันมีสูงขึ้น	ระดับรายรับต่อหัวนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 10% ต่อปี	ชีตความสามารถในการแข่งขันมีความยั่งยืนและเป็นพลวัต	3 ปี	
4. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันสามารถสร้างรายรับจากการท่องเที่ยวได้สูงขึ้น	รายรับจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 10% ต่อปี	กลุ่มจังหวัดฯ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	3-5 ปี	

1.5 กรอบแนวความคิดและกรอบการดำเนินงานของแผนการวิจัย

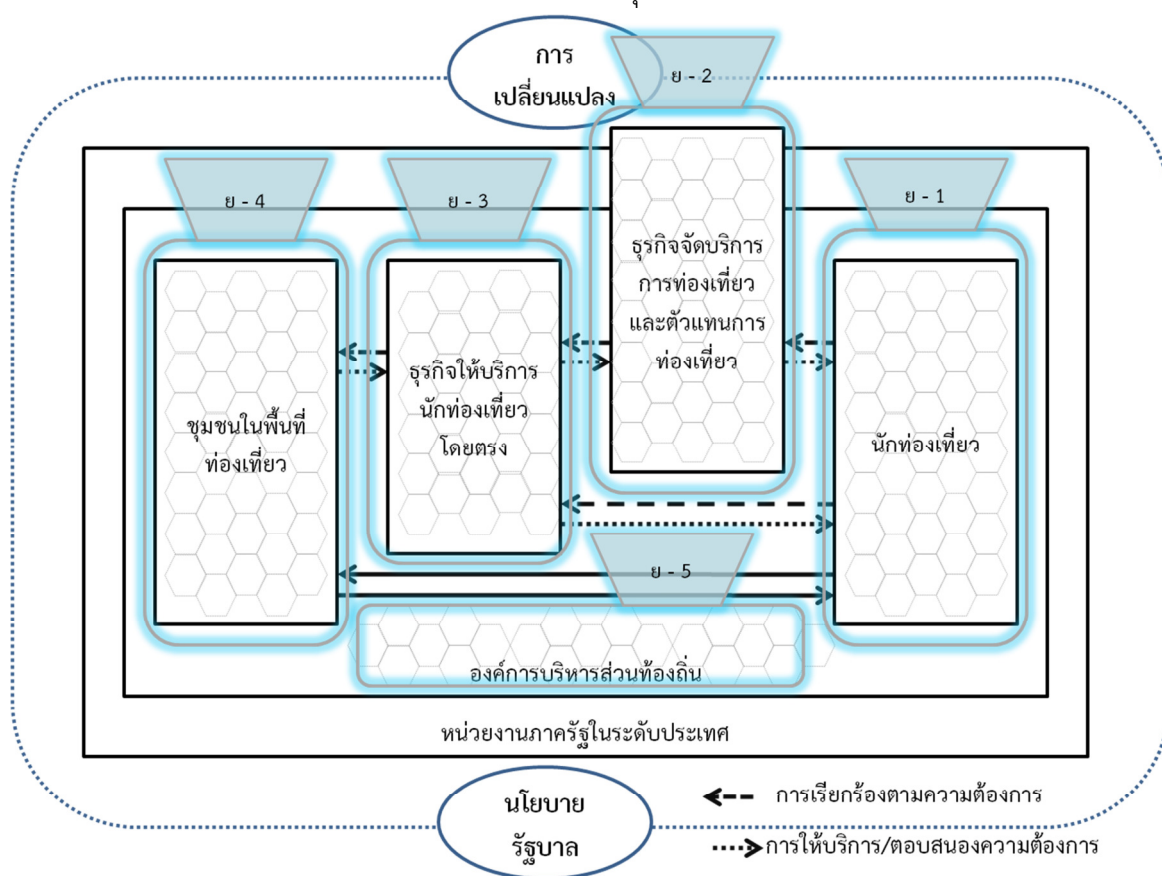
กรอบแนวคิดของแผนงานวิจัยด้านกลุ่มเป้าหมายและขอบเขตการดำเนินงาน

แผนงานวิจัยนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในด้านประชากรกลุ่มเป้าหมายตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโซ่อุปทานหรือโซ่คุณค่าในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คลัสเตอร์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงมีกลุ่มเป้าหมายหลัก 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ กลุ่มธุรกิจจัดบริการการท่องเที่ยวและตัวแทนการท่องเที่ยว กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยวโดยตรง กลุ่มชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่น ดังแผนภาพที่ 6

กลุ่มเป้าหมายหลักทั้ง 4 กลุ่ม ในด้านบนของแผนภาพที่ 6 มีความเชื่อมโยงกัน โดยกลุ่มที่อยู่ทางด้านซ้ายจะทำหน้าที่ให้บริการหรือตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทางด้านขวาที่อยู่ในลำดับถัดไป ส่วนกลุ่มเป้าหมายทางด้านขวาจะเป็นกลุ่มที่เป็นผู้ซื้อจึงเป็นกลุ่มสามารถกำหนดเงื่อนไขการซื้อให้ตรงกับความต้องการของตนได้ ซึ่งจากโครงสร้างเชื่อมโยงดังกล่าว แผนงานวิจัยนี้มีหลักคิดว่า (1) การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วน (2) การเสริมสร้างความตระหนักต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะทำให้กลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นผู้ซื้อนำหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไปใช้ประกอบการกำหนดเงื่อนไขการซื้อและมีอิทธิพลต่อหน่วยงานที่เป็นผู้ให้บริการ และการเสริมสร้างความตระหนักดังกล่าวยังเป็นการกระตุ้นให้หน่วยที่ให้บริการเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน (3) การเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ จะเป็นกลไกทำให้กลุ่มต่างๆ มีความเข้าใจที่ถูกต้อง มีความพร้อม มีทักษะ และสามารถวางแผนและดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ นอกจากนี้การเสริมสร้างขีดความสามารถดังกล่าวยังควรเน้นให้เกิดการรวมตัวและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มต่างๆ (ดังรูปผังในกรอบ

ต่างๆ) เพื่อให้เกิดเป็นเครือข่ายภายในกลุ่มต่างๆ (4) หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินการ และการกำกับดูแลการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังนั้นการเสริมสร้างความตระหนัก และขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวจึงมีสิ่งที่มีความจำเป็นสูง และ (5) การเชื่อมโยงกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนระหว่างกลุ่มต่างๆในคลัสเตอร์เพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดมาตรการแนวทางการดำเนินงาน และขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวมีความยั่งยืนจากกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

แผนภาพที่ 6 กรอบแนวคิดของแผนการวิจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย

ที่มา : คณะวิจัย

กรอบการดำเนินงานของแผนงานวิจัย

จากกรอบแนวคิดดังกล่าวแผนการวิจัยนี้จึงได้กำหนดกรอบการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม อย่างไรก็ตามเนื่องจากแต่ละกลุ่มเป้าหมายมีลักษณะที่ต่างกันหลายประการ (ทั้งในด้านความต้องการที่ต่างกัน แรงจูงใจที่ต่างกัน เนื้อหาและกระบวนการดำเนินการที่ต้องดำเนินงานที่ต่างกัน) แผนงานวิจัยนี้จึงแบ่งการดำเนินงานเป็น 5 โครงการย่อยตามกลุ่มเป้าหมายหลักทั้ง 5 กลุ่ม (ย - 1 ถึง ย - 5 ในแผนภาพที่ 6)

กรอบการดำเนินงานในภาพรวมของแผนการวิจัยจะประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ดังแผนภาพที่ 7 คือ (1) ขั้นเตรียมการ โดยเป็นการศึกษาและประเมินสถานการณ์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทั้งในภาพรวมของพื้นที่และของภาคส่วนต่างๆ ประเมินความสนใจหรือสิ่งจูงใจของกลุ่มต่างๆ ศึกษากรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการทั้งในพื้นที่ที่ศึกษาและพื้นที่อื่น เพื่อสรุปเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนของกลุ่มเป้าหมายต่างๆและแนวทางการขับเคลื่อน (2) ขั้นวางแผนการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา รูปแบบกิจกรรม และสื่อที่ใช้เพื่อการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถให้กับกลุ่มต่างๆ (3) ขั้นดำเนินการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถในการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ให้กับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม (4) ขั้นทดลองนำร่องเพื่อสร้างเสริมทักษะการดำเนินการและการทำงานเชิงเครือข่าย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีทักษะการดำเนินงานในเชิงพลวัต (5) ขั้นสรุปผลการดำเนินโครงการเพื่อจัดทำเป็นกลยุทธ์การขับเคลื่อนคลัสเตอร์การท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและคู่มือการดำเนินกิจการเสริมสร้างความตระหนัก ขีดความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

แผนภาพที่ 7 กรอบการดำเนินงานของแผนการวิจัย

ที่มา : คณะวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากแผนการวิจัย

- (1) ทุกภาคส่วนในคลัสเตอร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดมีความตระหนัก มีความสามารถ และมีระดับการมีส่วนร่วมต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
- (2) การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของกลุ่มจังหวัดมีความยั่งยืนเพิ่มขึ้น และทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
- (3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้ประกอบการวางแผนและการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนในเขตพื้นที่อื่นๆ อาทิเช่น

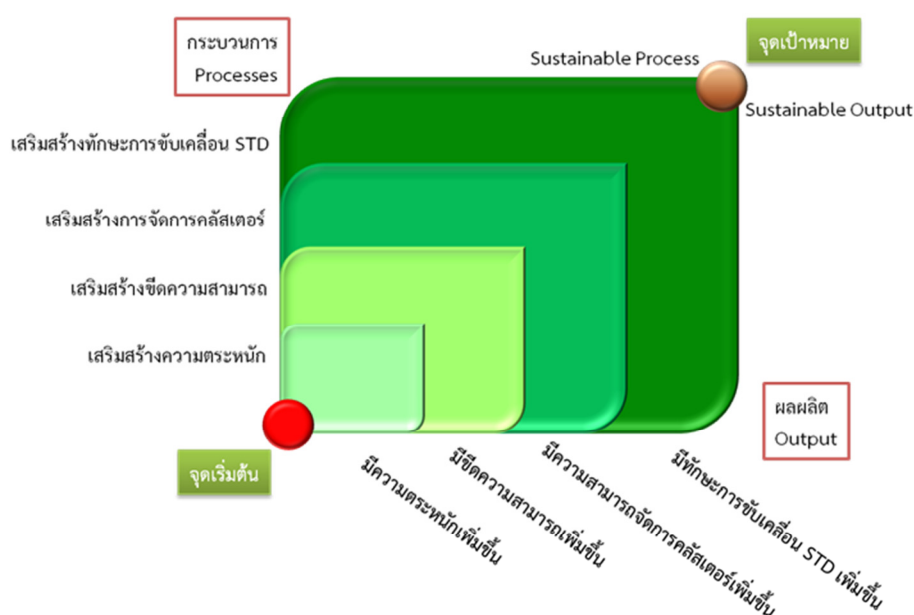
หน่วยงาน	ประโยชน์ที่ได้รับ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)	สามารถนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ
กรมการท่องเที่ยว	สามารถนำไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว/ธุรกิจท่องเที่ยว/บุคลากรด้านการท่องเที่ยว
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)	สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการดำเนินการส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและการสร้างแรงจูงใจให้กับธุรกิจท่องเที่ยว
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น	สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการกำหนดบทบาทและกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวของ อปท.
องค์การเพื่อการพัฒนาพื้นที่พิเศษอย่างยั่งยืน (อพท.)	สามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้กับพื้นที่ในความรับผิดชอบของ อพท.
มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา	สามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นองค์ความรู้เพื่อการสอนให้กับนักศึกษาและการทำวิจัยของคณาจารย์
สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวต่างๆ	สามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้ประกอบการวางแผนงานและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของสมาคม
สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว / สภาหอการค้า	สามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้ประกอบการวางแผนและให้ข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
สมาคมมัคคุเทศก์	สามารถใช้ผลการศึกษานี้ไปใช้ประกอบการกำหนดสมรรถนะและจริยธรรมของมัคคุเทศก์และส่งเสริมหรือพัฒนาตามแนวทางดังกล่าว
กิจการต่างๆในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	สามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้เพื่อบูรณาการกับแผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการขององค์กรเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
ผู้นำชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว	สามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้เพื่อการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆที่อยู่ในคลัสเตอร์การท่องเที่ยว

หน่วยงาน	ประโยชน์ที่ได้รับ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อวางแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆที่อยู่ในคลัสเตอร์การท่องเที่ยว
หน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาค	สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อวางแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆที่อยู่ในคลัสเตอร์การท่องเที่ยว
องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (เช่น UNEP UNWTO ADB WORLD BANK IMD)	สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อเทียบเคียงกับพื้นที่อื่นๆ หรือนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่อื่น
หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน	สามารถนำกระบวนการทำงานและผลการศึกษาไปใช้เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในสาขาและในพื้นที่อื่นๆ

1.7 แผนการดำเนินการวิจัย

ในภาพรวมแผนงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 5 โครงการย่อยตามกลุ่มเป้าหมายหลัก และมีกระบวนการดำเนินการ 5 ขั้นตอนหลัก ตามที่อธิบายในหัวข้อที่ 9 โดยมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานในภาพรวม 2 ด้านคือด้านกระบวนการและด้านผลผลิตตามแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 แผนการดำเนินงานในภาพรวมของแผนการวิจัย

ที่มา : คณะวิจัย

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละขั้นโดยละเอียด ดังแผนภาพที่ 8 แผนการวิจัยนี้ ออกแบบโครงสร้างการทำงานของแต่ละขั้นให้ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วนที่มีความเชื่อมโยงกันจากซ้ายไปขวา ได้แก่ (1) แหล่งข้อมูลที่ต้องใช้ประกอบการวิเคราะห์ (2) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ (3) ข้อมูลที่ต้องมีการสรุป/สังเคราะห์/ตรวจทาน เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ขั้นต่อไป (4) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่ต้องการอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และตรงประเด็น และ (5) การสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อนำผลการวิเคราะห์นั้นไปใช้เป็นแหล่งข้อมูลหรือข้อมูลในการดำเนินงานขั้นต่อไป

แผนภาพที่ 8 ขั้นตอนการดำเนินงานของแผนการวิจัย และกระบวนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

	แหล่งข้อมูล	กิจกรรม	ข้อมูล	วิธีวิเคราะห์	ผลผลิต
ขั้นเตรียมการ	- ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง - งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักใน Cluster	- การสำรวจพื้นที่ - การสัมภาษณ์ - การประชุมกลุ่มย่อย - การสังเคราะห์ข้อมูล	- ผลการสัมภาษณ์/สำรวจ/ประชุม - บริบทของพื้นที่ - บริบทของ Cluster	- การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา - การวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างเป้าหมายกับปัจจุบัน ในด้านต่างๆ	- ผลการวิเคราะห์ความต้องการของฝ่ายต่างๆ - ผลการวิเคราะห์เงื่อนไขปัจจุบันในด้านต่างๆ
ขั้นวางแผน	- กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักใน Cluster - แนวทาง/บทเรียนของต่างประเทศ	- การประชุมระดมความคิด - การสังเคราะห์บทเรียนจากโครงการอื่นๆ	- ความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ - ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินการ	- การวิเคราะห์เป้าหมายกลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินการ แบบมีส่วนร่วม	- แผนดำเนินการเสริมสร้างขีดความสามารถ และการจัดการคลัสเตอร์
ขั้นดำเนินการ	- แผนการดำเนินการ - คู่มือการเสริมสร้างฯ - ลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย	- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่าย - กิจกรรมฝึกอบรม และฝึกปฏิบัติการ	- ระดับการมีส่วนร่วม - ผลการสำรวจผลการฝึกอบรมในด้านต่างๆ	- การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและอนุมาน - การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	- ระดับความตระหนักขีดความสามารถ และการจัดการคลัสเตอร์ - เป้าหมายและแนวทาง
ขั้นทดลองนำร่อง	- เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ - บริบทพื้นที่คลัสเตอร์	- การจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน - การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ	- ผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ - ข้อจำกัด /ปัญหา /อุปสรรค / KSFs	- การวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างแผนและผลการดำเนินการ - การวิเคราะห์สาเหตุ	- ร่างกลยุทธ์และคู่มือการสร้างขีดความสามารถ/การจัดการคลัสเตอร์
ขั้นสรุปผล	- ร่างกลยุทธ์และคู่มือการสร้างขีดความสามารถ/การจัดการคลัสเตอร์	- การประชุมระดมความคิดร่วมกับภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง	- ผลสรุปจากการประชุมระดมความคิดฯ - ทฤษฎีการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว	- การวิเคราะห์ความสอดคล้องและการยกย่องกลยุทธ์และคู่มือฯ	- ร่างกลยุทธ์และคู่มือการสร้างขีดความสามารถ/การจัดการคลัสเตอร์

ที่มา : คณะวิจัย

กิจกรรม	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบริบทของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย												
การสำรวจสถานการณ์การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่เป้าหมายวิเคราะห์กลุ่ม Best Practices เพื่อค้นหา KSFs												
การสำรวจ/สัมภาษณ์/ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นต่อความต้องการและปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยว												
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนัก และระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน												
การวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแนวทางการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถของทุกภาคส่วนในคลัสเตอร์												
การรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง												
การปรับปรุงแนวทางดังกล่าวและจัดทำคู่มือ เอกสาร สื่อต่างๆ เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมทั้งสองส่วน												
การดำเนินการเสริมสร้างตระหนักและ ขีดความสามารถในการบริหารจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน												
การประเมินผลระดับความตระหนักและขีดความสามารถในการบริหารจัดการการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน												
รายงานความก้าวหน้าโครงการ						*						
การร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่เป้าหมาย												
การรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังกล่าว												
การทดลองดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในกลุ่มเป้าหมายนำร่อง (Pilot Project)												
การประเมินผล สรุปบทเรียนจากโครงการนำร่อง และปรับปรุงแผนปฏิบัติการ												
การจัดทำระบบการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และปรับปรุงและจัดทำคู่มือการปฏิบัติการให้กับทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง												
การเผยแพร่ให้กับทุกภาคส่วนในคลัสเตอร์ท่องเที่ยว												
รายงานฉบับสมบูรณ์												*

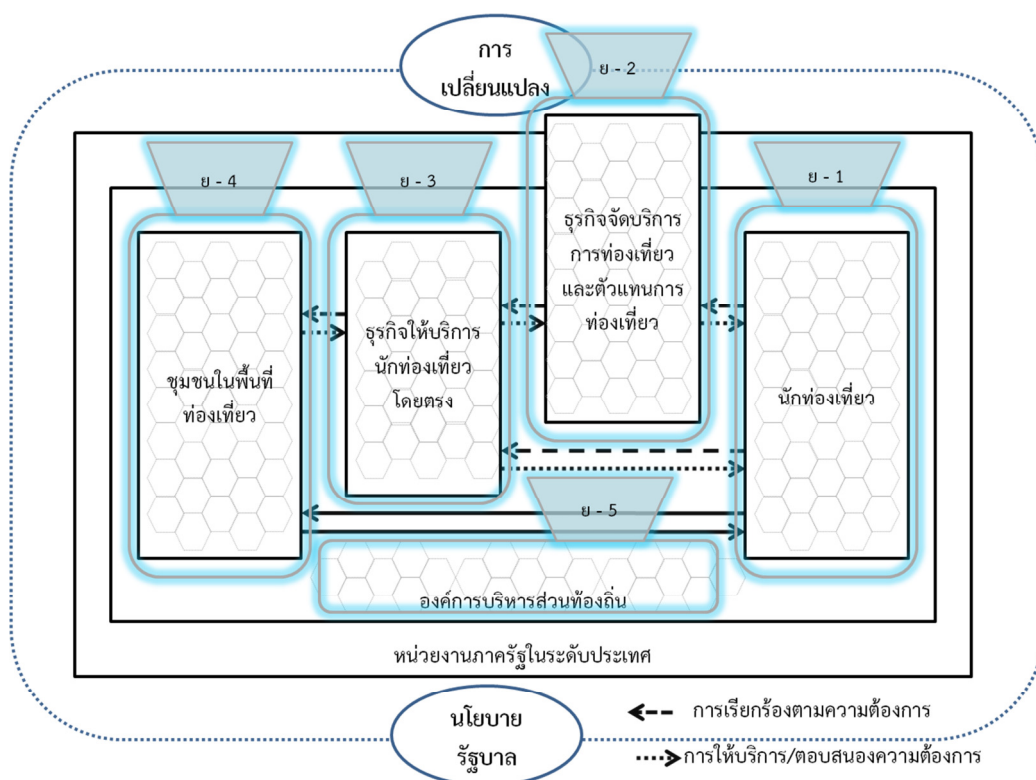
บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 กรอบการวิจัย

แผนการวิจัย “กลยุทธ์ขับเคลื่อนคลัสเตอร์การท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน : กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต” ประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย 5 โครงการตามกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังแผนภาพที่ 3.1 ทุกโครงการย่อยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวิเคราะห์ระดับความตระหนักและปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักของภาคส่วนต่างๆตอบบาทของตนในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและเพื่อวิเคราะห์ระดับการดำเนินการและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการตามบทบาทของตนเพื่อร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

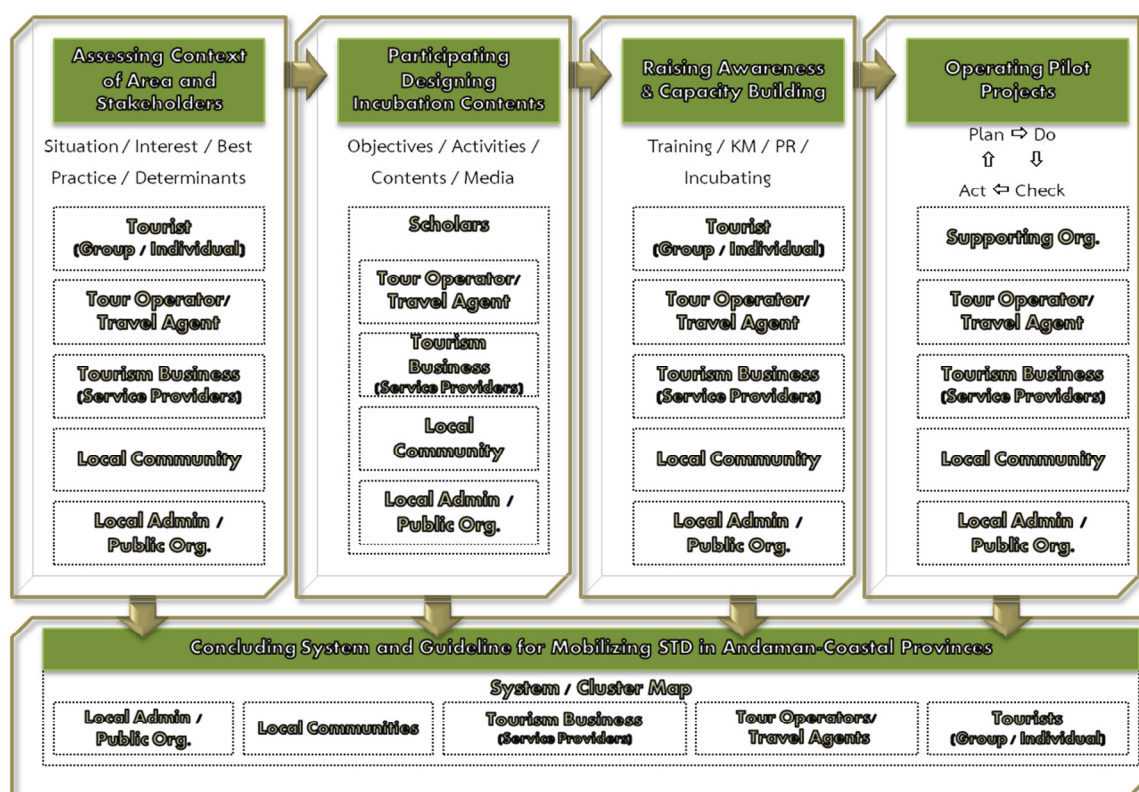
แผนภาพที่ 2.1 กรอบการวิจัยของแผนการวิจัย

ที่มา : คณะวิจัย

จากโครงสร้างแผนการวิจัยข้างต้น โครงการย่อยทั้ง 5 โครงการมีกรอบการดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ดังแผนภาพที่ 2.2 คือ (1) ขั้นเตรียมการ โดยเป็นการศึกษาและประเมินสถานการณ์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนทั้งในภาพรวมของพื้นที่และของภาคส่วนต่างๆ ประเมินความสนใจหรือสิ่งจูงใจของกลุ่มต่างๆ ศึกษากรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการทั้งในพื้นที่ที่ศึกษาและพื้นที่อื่น เพื่อสรุปเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนของกลุ่มเป้าหมายต่างๆและแนวทางการขับเคลื่อน (2) ขั้นวางแผนการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา รูปแบบกิจกรรม และสื่อที่ใช้เพื่อการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถให้กับกลุ่มต่างๆ (3) ขั้นดำเนินการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถในการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ให้กับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม (4) ขั้นทดลองนำร่องเพื่อสร้างเสริมทักษะการดำเนินการและการทำงานเชิงเครือข่าย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีทักษะการดำเนินงานในเชิงพลวัต (5) ขั้นสรุปผลการดำเนินโครงการเพื่อจัดทำเป็นกลยุทธ์การขับเคลื่อนคัสเตอร์การท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและคู่มือการดำเนินกิจการเสริมสร้างความตระหนัก ขีดความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

แผนภาพที่ 2.2 กรอบการวิจัยของแผนการวิจัย

ที่มา : คณะวิจัย

2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

แผนการวิจัยนี้มีระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (mixed research methodology) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีคำถามการวิจัย วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มประชากรและตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.2.1 โครงการวิจัยย่อยที่ 1 แนวทางการเสริมสร้างความตระหนักและพฤติกรรมกรรมการ ท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบตามหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

คำถามการวิจัย	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ข้อมูล	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. มัคคุเทศก์มีระดับความตระหนักต่อการขับเคลื่อน STD อย่างไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์	○ มัคคุเทศก์	○ กลุ่มมัคคุเทศก์ - สำรวจ 100 ราย - สัมภาษณ์ 30 ราย
2. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความตระหนักต่อการขับเคลื่อน STD ของมัคคุเทศก์คืออะไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. มัคคุเทศก์มีการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อน STD อย่างไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะมัคคุเทศก์ที่ปฏิบัติงานในจังหวัดภูเก็ตมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี
4. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อน STD ของมัคคุเทศก์คืออะไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		ครอบคลุมมัคคุเทศก์ที่ดูแลนักท่องเที่ยวจากหลายประเทศ
5. แนวทางการเสริมสร้างการปฏิบัติตามบทบาทของมัคคุเทศก์เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน STD คืออะไร	○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์และคำตอบของคำถามการวิจัยในข้อ 1-4	○ คำตอบของคำถามการวิจัยข้อ 1-4 ○ แบบสัมภาษณ์	○ นักวิชาการ ○ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรม	รวมประมาณ 20 ราย

2.2.2 โครงการวิจัยย่อยที่ 2 แนวทางการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของธุรกิจจัดบริการการท่องเที่ยวและตัวแทนการท่องเที่ยว

คำถามการวิจัย	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ข้อมูล	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.ธุรกิจทัวร์มีระดับความตระหนักต่อการขับเคลื่อน STD อย่างไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์	○ ธุรกิจจัดบริการการท่องเที่ยวและตัวแทนการท่องเที่ยว	○ ธุรกิจจัดบริการการท่องเที่ยวและตัวแทนการท่องเที่ยว - สำรวจ 100 ราย - สัมภาษณ์ 50 ราย ○ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเลือกธุรกิจจัดบริการการท่องเที่ยวที่ดำเนินการมาแล้วไม่ต่ำกว่าหนึ่งปีและครอบคลุมทุกพื้นที่ตามสัดส่วน
2.ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความตระหนักต่อการขับเคลื่อน STD ของธุรกิจทัวร์คืออะไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
3. ธุรกิจทัวร์มีการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อน STD อย่างไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
4.ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อน STD ของธุรกิจทัวร์คืออะไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
5. แนวทางการเสริมสร้างการปฏิบัติตามบทบาทของธุรกิจทัวร์ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน STD คืออะไร	○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์และคำตอบของคำถามการวิจัยในข้อ 1-4	○ คำตอบของคำถามการวิจัยข้อ 1-4 ○ แบบสัมภาษณ์	○ นักวิชาการ ○ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรม	รวมประมาณ 200 ราย

2.2.3 โครงการวิจัยย่อยที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว

คำถามการวิจัย	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ข้อมูล	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.ธุรกิจบริการการท่องเที่ยวมีระดับความตระหนักต่อการขับเคลื่อน STD อย่างไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์	○ ธุรกิจบริการการท่องเที่ยว	○ ธุรกิจบริการการท่องเที่ยว - สำรวจ 400 ราย - สัมภาษณ์ 50 ราย ○ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ดังนี้ - โรงแรม 200 ที่ - รถลี้ก 50 - ร้านอาหาร 100 - ขนส่ง 50
2.ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความตระหนักต่อการขับเคลื่อน STD ของธุรกิจบริการการท่องเที่ยวคืออะไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
3. ธุรกิจบริการการท่องเที่ยวมีการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อน STD อย่างไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
4.ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อน STD ของธุรกิจบริการการท่องเที่ยวคืออะไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
5. แนวทางการเสริมสร้างการปฏิบัติตามบทบาทของธุรกิจบริการการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน STD คืออะไร	○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์และคำตอบของคำถามการวิจัยในข้อ 1-4	○ คำตอบของคำถามการวิจัยข้อ 1-4 ○ แบบสัมภาษณ์	○ นักวิชาการ ○ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรม	รวมประมาณ 200 ราย

2.2.4 โครงการวิจัยย่อยที่ 4 แนวทางการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำถามการวิจัย	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ข้อมูล	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับความตระหนักต่อการขับเคลื่อน STD อย่างไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์	○ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	○ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2.ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความตระหนักต่อการขับเคลื่อน STD ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคืออะไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		- สำรวจ 50 ราย - สัมภาษณ์ 20 ราย ○ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้าตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างในจังหวัดภูเก็ตทั้งระดับตำบลและจังหวัด
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อน STD อย่างไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
4.ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อน STD ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคืออะไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
5. แนวทางการเสริมสร้างการปฏิบัติตามบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน STD คืออะไร	○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์และคำตอบของคำถามการวิจัยในข้อ 1-4	○ คำตอบของคำถามการวิจัยข้อ 1-4 ○ แบบสัมภาษณ์	○ นักวิชาการ ○ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรม	รวมประมาณ 200 ราย

2.2.5 โครงการวิจัยย่อยที่ 5 แนวทางการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชน

คำถามการวิจัย	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ข้อมูล	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ผู้นำชุมชนมีระดับความตระหนักต่อการขับเคลื่อน STD อย่างไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์	○ ผู้นำชุมชน	○ ผู้นำชุมชน - สำรวจ 200 ราย - สัมภาษณ์ 50 ราย ○ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนตามจำนวนประชากรในชุมชนต่างๆ โดยครอบคลุมชุมชนในทุกตำบลของจังหวัดภูเก็ต
2. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความตระหนักต่อการขับเคลื่อน STD ของผู้นำชุมชนคืออะไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
3. ผู้นำชุมชนมีการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อน STD อย่างไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
4. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อน STD ของผู้นำชุมชนคืออะไร	○ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากผลการสำรวจ ○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์	○ แบบสำรวจ ○ แบบสัมภาษณ์		
5. แนวทางการเสริมสร้างการปฏิบัติตามบทบาทของผู้นำชุมชนเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน STD คืออะไร	○ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์และคำตอบของคำถามการวิจัยในข้อ 1-4	○ คำตอบของคำถามการวิจัยข้อ 1-4 ○ แบบสัมภาษณ์	○ นักวิชาการ ○ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรม	รวมประมาณ 200 ราย

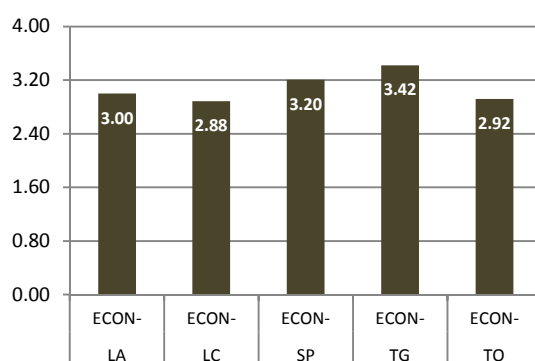
บทที่ 3

ผลการวิจัย

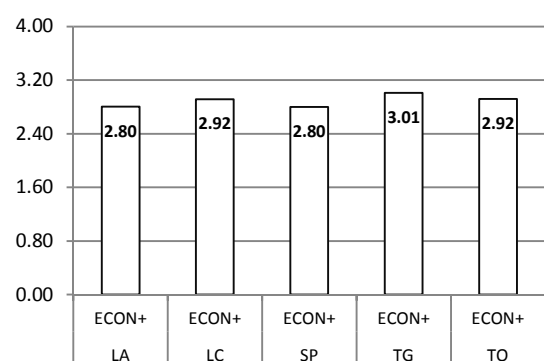
3.1 ความคิดเห็นต่อความยั่งยืนของการพัฒนาการท่องเที่ยว

3.1.1 ด้านเศรษฐกิจ

ผลการสำรวจกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Administrator : LA) กลุ่มชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว (Local Community : LC) กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว (Service Provider : SP) กลุ่มธุรกิจทัวร์ (Tour Operator : TO) และกลุ่มมัคคุเทศก์ (Tour Guide : TG) พบว่าในภาพรวมทุกกลุ่มมีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจทั้งทางบวกและทางลบในระดับสูง มีเพียงกลุ่มมัคคุเทศก์เท่านั้นที่มีการรับรู้ผลกระทบทางเศรษฐกิจทางลบในระดับสูงมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการรับรู้ผลกระทบทางเศรษฐกิจระหว่างผลในด้านลบกับผลในด้านบวกจะเห็นได้ว่ากลุ่มธุรกิจทัวร์ที่ระดับการรับรู้ทั้งผลทั้งสองด้านไม่ต่างกัน ส่วนกลุ่มที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มธุรกิจให้บริการนักท่องเที่ยว และกลุ่มมัคคุเทศก์มีการรับรู้ผลกระทบในด้านลบมากกว่าด้านบวก ส่วนกลุ่มชุมชนเป็นเพียงกลุ่มเดียวที่มีการรับรู้ผลด้านบวกมากกว่าผลด้านลบ

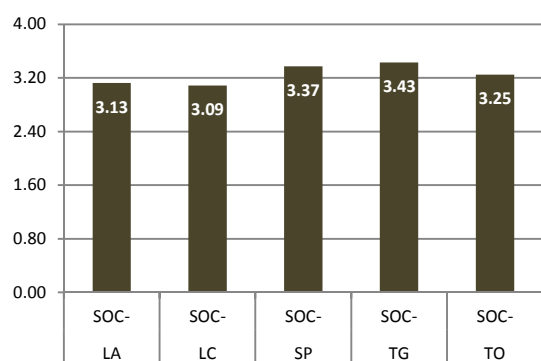
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในทางลบ

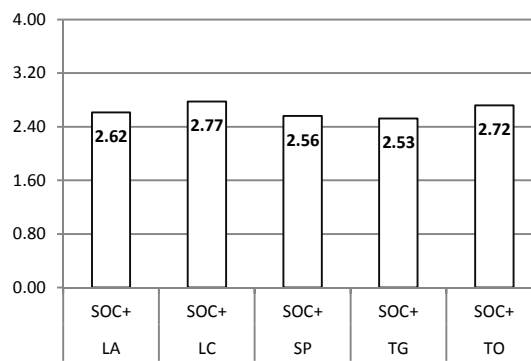
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในทางบวก

3.1.2 ด้านสังคม

กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มมีการรับรู้ผลกระทบทางสังคมจากการท่องเที่ยวในด้านลบสูงกว่าด้านบวกอย่างเด่นชัด โดยกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวโดยตรงประเมินว่าการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมในด้านลบในระดับสูงมาก ในขณะที่กลุ่มชุมชนและอปท.รับรู้ผลกระทบดังกล่าวในระดับมาก ส่วนผลกระทบทางสังคมในด้านบวกนั้นทุกกลุ่มมีระดับการรับรู้ในระดับมาก โดยกลุ่มชุมชนมีระดับการรับรู้สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ

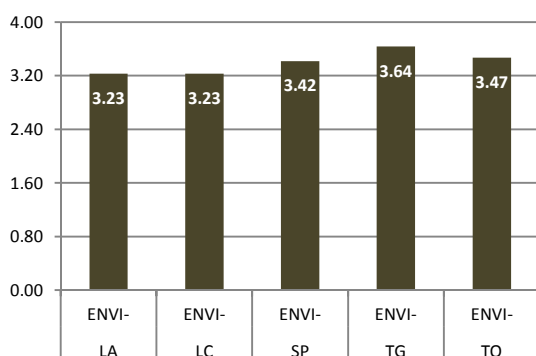
ผลกระทบด้านสังคมในทางลบ

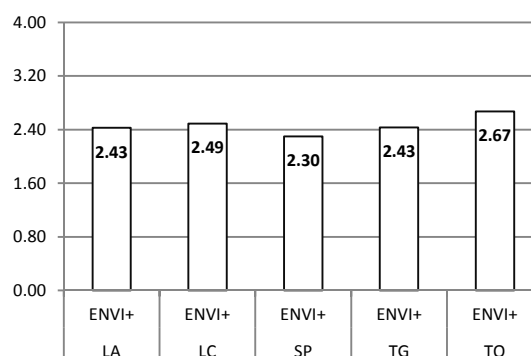
ผลกระทบด้านสังคมในทางบวก

3.1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มมีการรับรู้ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวในด้านลบสูงกว่าด้านบวกอย่างเห็นได้ชัด โดยกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวโดยตรงประเมินว่าการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในด้านลบในระดับสูงมาก โดยกลุ่มมัคคุเทศก์มีระดับการรับรู้สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ในขณะที่กลุ่มชุมชนและอปท.รับรู้ผลกระทบดังกล่าวในระดับมาก ส่วนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในด้านบวกนั้น กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มชุมชน กลุ่มมัคคุเทศก์ และกลุ่มธุรกิจทัวร์มีระดับการรับรู้ในระดับมาก โดยกลุ่มธุรกิจทัวร์มีระดับการรับรู้สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ในขณะที่กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยวมีระดับการรับรู้ในระดับปานกลาง

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในทางลบ

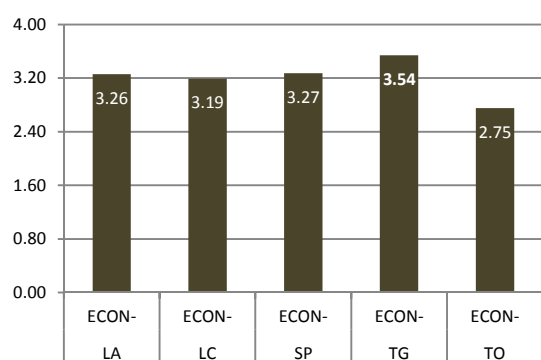

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในทางบวก

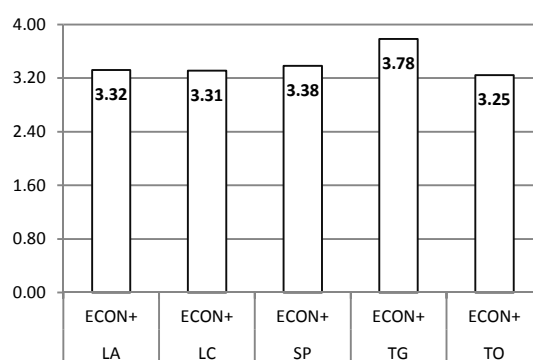
3.2 ความตระหนักต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.2.1 ด้านเศรษฐกิจ

ผลการสำรวจกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Administrator : LA) กลุ่มชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว (Local Community : LC) กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว (Service Provider : SP) กลุ่มธุรกิจทัวร์ (Tour Operator : TO) และกลุ่มมัคคุเทศก์ (Tour Guide : TG) พบว่าในภาพรวมทุกกลุ่มมีความตระหนักต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจทั้งทางบวกและทางลบในระดับสูงมาก มีเพียงกลุ่มธุรกิจทัวร์เท่านั้นที่มีความตระหนักต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจทางลบในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความตระหนักต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจระหว่างผลในด้านลบกับผลในด้านบวกจะเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มมีความตระหนักต่อผลกระทบด้านบวกมากกว่าผลด้านลบ

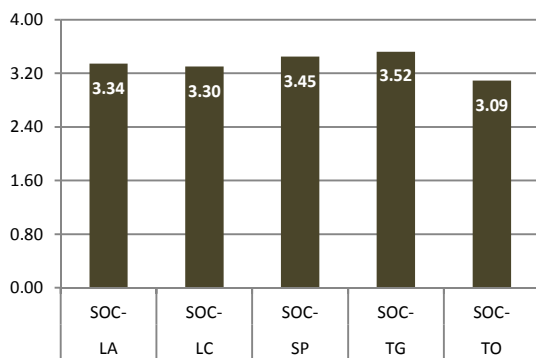
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในทางลบ

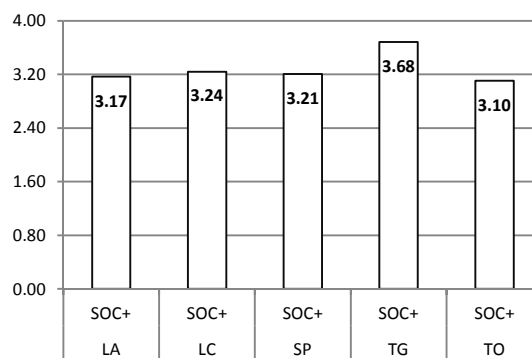
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในทางบวก

3.2.2 ด้านสังคม

กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มมีความตระหนักต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมทางลบในระดับสูงมาก มีเพียงกลุ่มธุรกิจทัวร์เท่านั้นที่มีความตระหนักต่อผลกระทบทางสังคมทางลบในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09) ส่วนความตระหนักต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมทางบวก กลุ่มชุมชน กลุ่มธุรกิจให้บริการนักท่องเที่ยว และกลุ่มมัคคุเทศก์มีระดับความตระหนักในระดับสูงมาก ในขณะที่กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มธุรกิจทัวร์มีระดับความตระหนักในระดับมาก เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความตระหนักต่อผลกระทบทางสังคมระหว่างผลในด้านลบกับผลในด้านบวกจะเห็นว่าส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อผลกระทบในด้านลบมากกว่าด้านบวก มีเพียงกลุ่มมัคคุเทศก์ และกลุ่มธุรกิจทัวร์ที่มีความตระหนักต่อผลกระทบด้านบวกมากกว่าผลด้านลบ

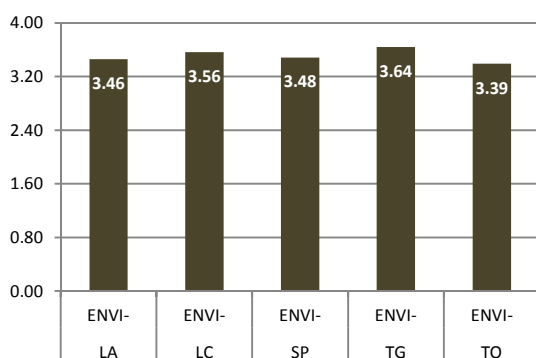
ผลกระทบด้านสังคมในทางลบ

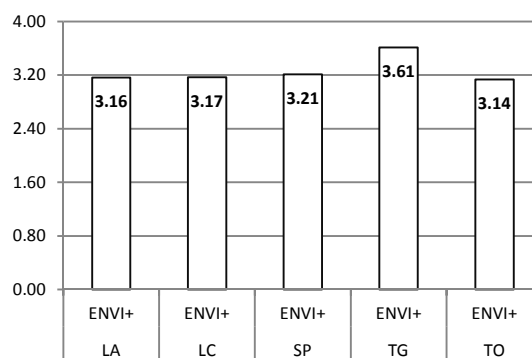
ผลกระทบด้านสังคมในทางบวก

3.2.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มมีความตระหนักต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสิ่งแวดล้อมทางลบในระดับสูงมาก โดยกลุ่มมัคคุเทศก์มีระดับความตระหนักสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ในขณะที่ความตระหนักต่อผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในด้านบวกนั้นทุกกลุ่มมีระดับความตระหนักในระดับมาก มีเพียงกลุ่มมัคคุเทศก์เพียงกลุ่มเดียวที่มีความตระหนักต่อผลกระทบอยู่ในระดับสูงมาก และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความตระหนักต่อผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมระหว่างผลในด้านลบกับผลในด้านบวกจะเห็นว่าทั้ง 5 กลุ่มมีความตระหนักต่อผลกระทบในด้านลบมากกว่าด้านบวก

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในทางลบ

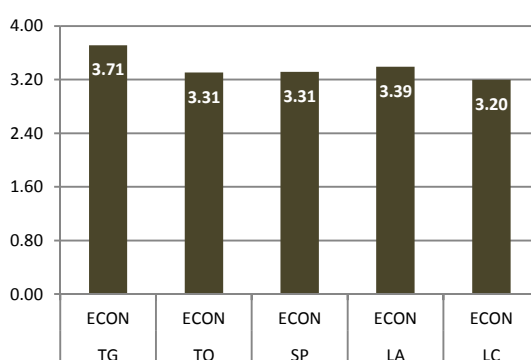

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในทางบวก

3.3ความตระหนักต่อบทบาทเพื่อร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.3.1 ด้านเศรษฐกิจ

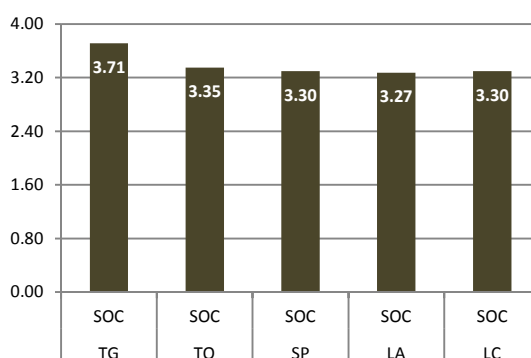
ผลการสำรวจกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มมัคคุเทศก์ (Tour Guide : TG) กลุ่มธุรกิจทัวร์ (Tour Operator : TO) กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว (Service Provider : SP) กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Administrator : LA) และกลุ่มชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว (Local Community : LC) พบว่าในภาพรวมทุกกลุ่มมีความตระหนักต่อบทบาทของตนด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจในระดับสูงมาก ซึ่งกลุ่มมัคคุเทศก์มีระดับความตระหนักสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71) และมีเพียงกลุ่มชุมชนเท่านั้นที่มีความตระหนักต่อบทบาทของตนในระดับมาก

บทบาทด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจ

3.3.2 ด้านสังคม

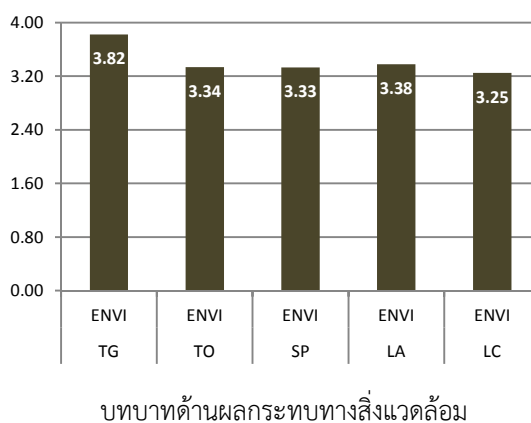
กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม มีความตระหนักต่อบทบาทของตนด้านผลกระทบทางสังคมในระดับสูงมาก โดยจะเห็นว่า กลุ่มมัคคุเทศก์มีความตระหนักต่อบทบาทของตนสูงที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มธุรกิจทัวร์ กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว กลุ่มชุมชน และกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 3.30 3.30 และ 3.27 ตามลำดับ

บทบาทด้านผลกระทบทางสังคม

3.3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

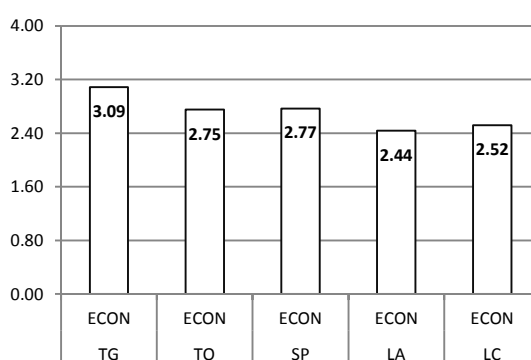
กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม มีความตระหนักต่อบทบาทของตนด้านผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในระดับสูงมาก ซึ่งกลุ่มมัคคุเทศก์มีความตระหนักต่อบทบาทของตนสูงที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มธุรกิจทัวร์ กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว และกลุ่มชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 3.34 3.33 และ 3.25 ตามลำดับ

3.4 ขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.4.1 ด้านเศรษฐกิจ

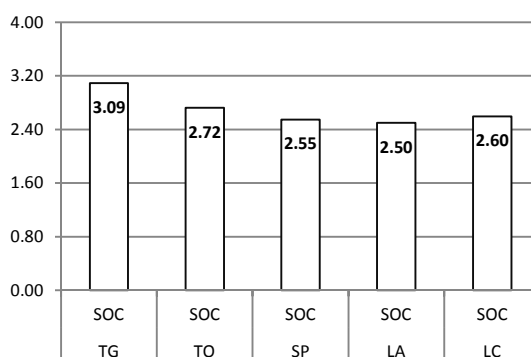
ผลการสำรวจกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มมัคคุเทศก์ (Tour Guide : TG) กลุ่มธุรกิจทัวร์ (Tour Operator : TO) กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว (Service Provider : SP) กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Administrator : LA) และกลุ่มชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว (Local Community : LC) พบว่าในภาพรวมทุกกลุ่มมีขีดความสามารถตอบสนองของต้นด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจในระดับมาก โดยกลุ่มมัคคุเทศก์มีระดับความตระหนักสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09)

บทบาทด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจ

3.4.2 ด้านสังคม

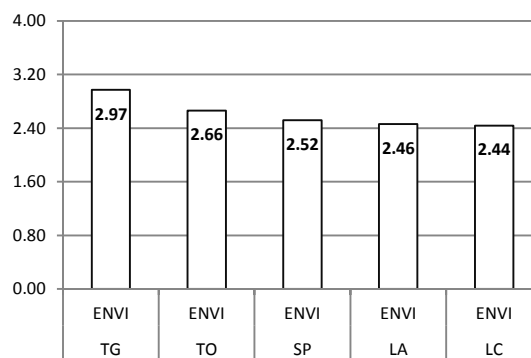
กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม มีขีดความสามารถตอบสนองของต้นด้านผลกระทบทางสังคมในระดับมาก จะเห็นได้ว่า กลุ่มมัคคุเทศก์มีขีดความสามารถตอบสนองของต้นด้านผลกระทบทางสังคมสูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 รองลงมาคือ กลุ่มธุรกิจทัวร์ กลุ่มชุมชน กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว และกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 2.60 2.55 และ 2.50 ตามลำดับ

บทบาทด้านผลกระทบทางสังคม

3.4.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการสำรวจ กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม มีขีดความสามารถตอบสนองด้านผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในระดับมาก โดยกลุ่มมัคคุเทศก์มีขีดความสามารถตอบสนองด้านสูงที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 รองลงมาคือ กลุ่มธุรกิจทัวร์ กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 2.52 2.46 และ 2.44 ตามลำดับ

บทบาทด้านผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

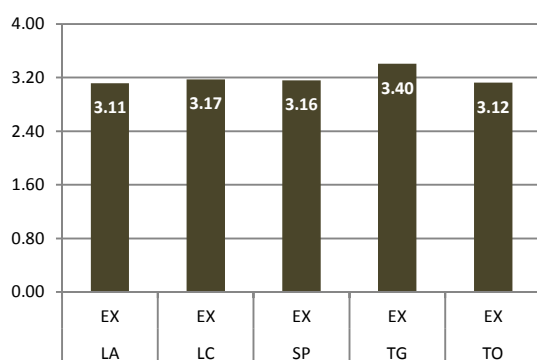
3.5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อขีดความสามารถ

3.5.1 ปัจจัยภายใน

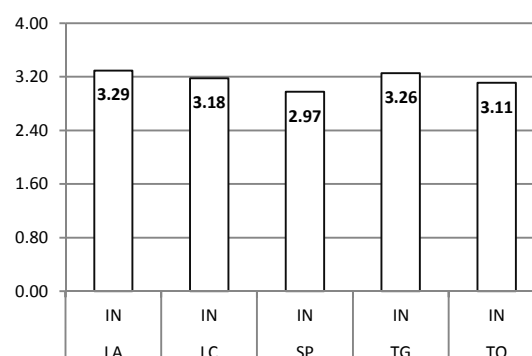
ผลการสำรวจกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Administrator : LA) กลุ่มชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว (Local Community : LC) กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว (Service Provider : SP) กลุ่มธุรกิจทัวร์ (Tour Operator : TO) และกลุ่มมัคคุเทศก์ (Tour Guide : TG) พบว่ากลุ่มชุมชน กลุ่มธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว และกลุ่มธุรกิจทัวร์ เห็นว่าปัจจัยภายในมีผลต่อขีดความสามารถในระดับมาก ส่วนกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มมัคคุเทศก์ เห็นว่าปัจจัยภายในมีผลต่อขีดความสามารถในระดับสูงมาก

3.5.2 ปัจจัยภายนอก

กลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่ม ส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยภายนอกมีผลต่อขีดความสามารถในระดับมาก มีเพียงกลุ่มมัคคุเทศก์เท่านั้นที่เห็นว่าปัจจัยภายนอกมีผลต่อขีดความสามารถในระดับที่สูงมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40)

ความสำคัญของปัจจัยภายนอก

ความสำคัญของปัจจัยภายใน

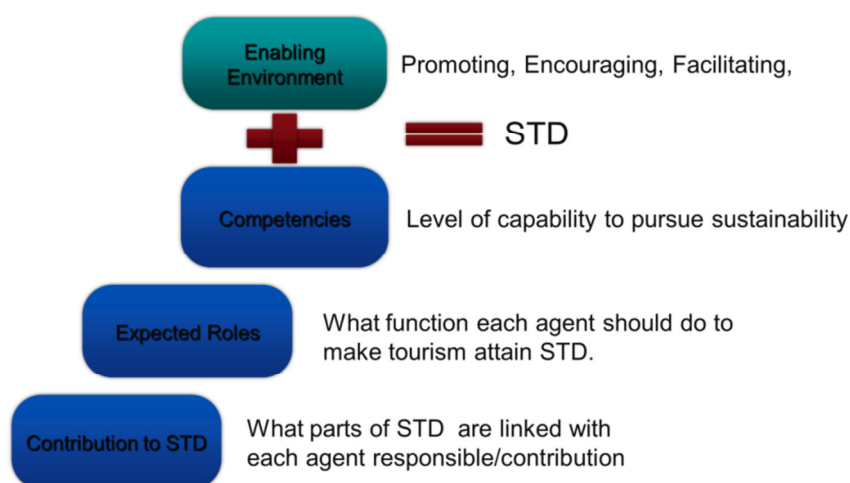
บทที่ 4

กลยุทธ์ขับเคลื่อนคลัสเตอร์

4.1 กรอบการวิเคราะห์กลยุทธ์

แผนการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนี้ มีกรอบการวิเคราะห์เป็นลำดับขั้นโดยเริ่มจาก (1) การวิเคราะห์เพื่อบริการและเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development Goals) แล้วจึง (2) วิเคราะห์เชื่อมโยงเป้าหมายดังกล่าวกับบทบาทที่ควรจะเป็นเพื่อให้เป้าหมายดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล (Expected Roles to Mobilize STD) จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของงานวิจัยนี้ได้แก่ ภาครัฐ ธุรกิจทัวร์ ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวแล้ว (3) ดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันว่ากลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าวมีความตระหนัก (Awareness to Expected Roles) และขีดความสามารถ (Capability to Perform Expected Roles) และวิเคราะห์ถึง (4) เงื่อนไขภายในและปัจจัยภายนอกต่างๆที่มีส่วนสนับสนุนในกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มปฏิบัติได้ตามบทบาทข้างต้นอย่างมีประสิทธิภาพ (Enable Factors)

ภาพที่ 4-1 แนวคิดการสร้างกลยุทธ์ขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ที่มา : คณะวิจัย

จากภาพที่ 4-2 คณะวิจัยดำเนินการสังเคราะห์บทบาทที่ควรจะเป็น (Expected Roles) ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่มจากผลการทบทวนแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามทฤษฎี งานวิจัยเอกสารอ้างอิงขององค์กรระหว่างประเทศต่างๆ และผลการสำรวจพื้นที่ด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดภูเก็ต จากนั้นจึงนำบทบาทที่ควรจะเป็นของแต่ละกลุ่มมาตั้งเป็นประเด็นคำถามเพื่อสำรวจระดับความตระหนัก (การให้ความสำคัญ) และระดับขีดความสามารถของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่ม และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเพื่อการวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อระดับความตระหนักและขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ภาพที่ 4-2 การถ่ายทอดเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสู่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

Stakeholders	Expected Roles		
	Econ	Envi	Soc
Travel Guide			
Tour Operators			
Tourism Providers			
Local Admin			
Local Community			

Stakeholders	Awareness/Understanding level to their Roles		
	Econ	Envi	Soc
Travel Guide			
Tour Operators			
Tourism Providers			
Local Admin			
Local Community			

Stakeholders	Capability to perform their Roles		
	Econ	Envi	Soc
Travel Guide			
Tour Operators			
Tourism Providers			
Local Admin			
Local Community			

ที่มา : คณะวิจัย

4.2 ผลการวิเคราะห์บริบทของพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของภูเก็ตในระยะที่ผ่านมา

ในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตมีการเติบโตของอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวต่อจังหวัดภูเก็ตและตามโอกาสในการแสวงหากำไรของภาคธุรกิจเป็นแกนกลางหรือกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บนข้อจำกัดของอุปทานหรือทุนการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ทั้งทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ ทุนด้านด้านสาธารณูปโภค ทุนด้านที่ดิน ทุนด้านสังคมและวัฒนธรรม การขับเคลื่อนการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีโอกาสทางธุรกิจเป็นตัวนำบนความไม่พร้อม

หรือไม่สามารถปรับตัวตามได้ทันของภาคอุปทาน ทำให้เกิดความตึงเครียดจากความไม่สมดุลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของภูเก็ต ในระยะที่ผ่านมามีความตึงเครียดดังกล่าวได้รับการจัดการแก้ไข ผ่านการเลือกใช้แนวทางการตอบสนองความต้องการของตลาดโดยขาดการวางแผนการพัฒนาในระยะยาวบนฐานความสมดุลของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ผลของการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามแนวทางข้างต้นส่งผลให้เกิดผลกระทบที่เป็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการพัฒนาและเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหลายประการ และผลกระทบดังกล่าวมีพลวัตที่ก่อให้เกิดผลกระทบอื่นที่เป็นข้อจำกัดของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคตอีกหลายประการ อาทิเช่น

- การขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวนำไปสู่ความต้องการปัจจัยการผลิตประเภทที่ดินมากขึ้น ส่งผลให้ (1) ชุมชนท้องถิ่นย้ายถิ่นฐานออกไปมีผลให้ – ภาคส่วนชุมชนมีความอ่อนแอต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงกับชุมชน – คนท้องถิ่นที่ไม่มีที่ดินเป็นปัจจัยการผลิตหันไปหารายได้จากการทำธุรกิจท่องเที่ยวขนาดเล็กที่มีทั้งคุณและโทษต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (2) ราคาที่ดินที่มากทำให้ต้นทุนที่ดินและต้นทุนการทำธุรกิจท่องเที่ยวสูง ผู้ประกอบการจึงอาจต้องแสวงหากำไรโดยแลกด้วยระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (3) การรุกรานที่ดินสาธารณะซึ่งมีผลเกิดความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติและทัศนียภาพ

- การขยายตัวของธุรกิจบริการการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่การปลดปล่อยของเสียที่มากขึ้น ทั้งขยะ น้ำเสีย มลพิษทางอากาศจากการขนส่ง ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และยังมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น

- การที่สาธารณูปโภคต่างๆขยายตัวไม่ทันตามการขยายตัวของภาคธุรกิจท่องเที่ยว ทำให้เกิดผลกระทบอื่นตามมา เช่น การแย่งชิงทรัพยากรที่จำเป็นเช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ระหว่างนักท่องเที่ยวหรือธุรกิจท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่น การทำให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานได้น้อยลงเนื่องจากบริการขั้นพื้นฐาน (เช่น โรงพยาบาล) ส่วนหนึ่งต้องจัดสรรไปให้บริการกับนักท่องเที่ยวและแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สถานการณ์ดังกล่าวเริ่มทำให้คนท้องถิ่นมีความรู้สึกว่าการเติบโตของการท่องเที่ยวกำลังแลกด้วยคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ด้อยลงของคนท้องถิ่น

- เมื่อเงินทุนของผู้ประกอบการท้องถิ่นหรือของประเทศไทยไม่สามารถดึงดูดโอกาสทางธุรกิจการท่องเที่ยวได้ทันหรือตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติจำนวนมากจึงผันตัวเองจากนักท่องเที่ยวเป็นนักธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยมีหุ้นส่วนเป็นคนไทย ทำให้โอกาสทางธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีน้อยลงสำหรับคนท้องถิ่นและคนไทยเนื่องจาก (1) ปัจจัยการผลิต เช่น ที่ดิน มีราคาสูงมากจนมีคนไทยจำนวนน้อยมากที่สามารถครอบครองได้ (2) ธุรกิจท่องเที่ยวของชาวต่างชาติจะเข้าถึงช่องทางการตลาด ณ ประเทศของนักท่องเที่ยวได้ดีกว่าเนื่องจากเป็นคนชาติเดียวกันหรือมีความชำนาญมากกว่า จึงทำให้ช่องทางการตลาดสำหรับธุรกิจไทยมีลดลง (3) ชาวต่างชาติบางประเทศมีพฤติกรรมในการทำธุรกิจของตนเองแบบผูกขาดครบวงจรตลอดโปรแกรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวไทยไม่มีโอกาสสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มนี้ได้ (4) ธุรกิจของชาวต่างชาติเหล่านี้มักทำธุรกรรมที่ยากต่อการตรวจสอบทำให้รัฐบาลสามารถเก็บภาษีจากธุรกิจกลุ่มนี้ได้อย่างไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย

- การขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวนำไปสู่การแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น และนำไปสู่การเลือกใช้กลยุทธ์การแข่งขันที่ไม่เป็นคุณต่อการพัฒนาในระยะยาว เช่น การขายตัวราคา การไม่ซื้อสัตย์ต่อลูกค้า การแสวงหาผลตอบแทนจากนักท่องเที่ยวแบบฉาบฉวย และการกำหนดเป้าหมายธุรกิจที่เน้นประโยชน์เฉพาะหน้าและเฉพาะตนโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์หรือโทษที่สังคมได้รับในปัจจุบันและอนาคต

นอกจากประเด็นที่เป็นผลกระทบจากการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอดีตแล้ว จังหวัดภูเก็ตยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สำคัญหลายประการที่มีต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสัดส่วนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มที่ให้ความสนใจมากต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมไปสู่กลุ่มที่ให้ความสนใจน้อยหรือไม่สนใจ การลดลงของนักท่องเที่ยวกลุ่มแรกเพื่อหลบหลีกการเข้ามาของนักท่องเที่ยวกลุ่มหลัง พฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากการท่องเที่ยวเพื่อความสงบและพักผ่อนสู่การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกและบันเทิง และความไม่ชัดเจนของตำแหน่งภาพลักษณ์และตำแหน่งการแข่งขันของจังหวัดภูเก็ต

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตมีการเติบโตอย่างรวดเร็วผ่านแนวทางการเติบโตที่ไม่ทำให้ผลประโยชน์จากการพัฒนากระจายลงสู่ภาคส่วนต่างๆอย่างเป็นธรรม การเติบโตทางเศรษฐกิจจากจำนวนและมูลค่ารายรับจากการท่องเที่ยวที่แลกด้วยความไม่ยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และการเติบโตที่เน้นการขยายตัวหรือตักตวงโอกาสในระยะสั้นมากกว่าการสงวนและเพิ่มศักยภาพโอกาสการเติบโตในอนาคต

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนคือคำตอบที่จำเป็นแต่ยังไม่เพียงพอ

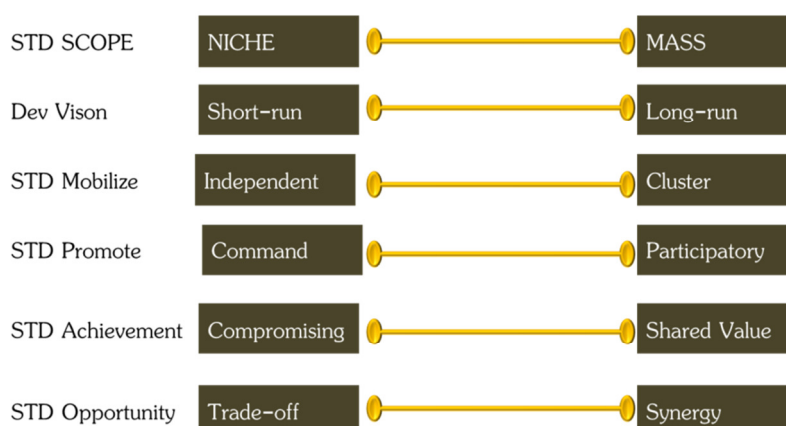
หากความไม่ยั่งยืนในการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในระยะที่ผ่านมาของภูเก็ตคือปัญหาที่สำคัญ การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นคำตอบเพียงคำตอบเดียวของปัญหาดังกล่าว โดยแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะเน้นการพัฒนาที่สมดุลระหว่างมิติการพัฒนาทั้งสามด้านคือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เน้นการพัฒนาที่มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเน้นการรักษาและเสริมสร้างโอกาสของการพัฒนาอนาคตสำหรับคนรุ่นต่อไป

อย่างไรก็ตามแม้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางการพัฒนาที่ดีเหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกรูปแบบในทุกแหล่งท่องเที่ยว แต่แนวคิดดังกล่าวก็ได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นแนวคิดคิดเชิงอุดมคติที่ยากต่อการเกิดขึ้นได้ในความเป็นจริง หรือเป็นแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่งเกิดใหม่มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเติบโตและมีความซับซ้อนของบริบทที่ยากต่อการขับเคลื่อนแนวทางดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพดังเช่นกรณีของจังหวัดภูเก็ต

จากข้อจำกัดในการทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม นโยบายสาธารณะของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงต้องปรับการนำเสนอจากที่เน้นอธิบายว่าความยั่งยืนคืออะไร มุ่งองค์ประกอบใดบ้าง สามารถวัดและประเมินผลได้อย่างไร ไปสู่การนำเสนอกลยุทธ์และวิธีการในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนคือทางออกที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ต้องนำไปประยุกต์ใช้ควบคู่กับกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จึงจะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเกิดผลสัมฤทธิ์ขึ้นได้

ในเชิงนโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเทศไทยเผชิญกับทางเลือกเชิงปริศนา (Paradox) ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับและส่งเสริมการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวพร้อมกับการแก้ปัญหาและป้องกันความไม่ยั่งยืนของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอยู่หลายวิธี ได้แก่ (1) การส่งเสริมการพัฒนาในวงจำกัด (niche) ซึ่งมีผลกระทบน้อยแต่ทำได้ไม่ยากนักหรือการส่งเสริมในวงกว้าง (mass) ที่มีผลกระทบมากแต่ทำได้ยากกว่า (2) การส่งเสริมการพัฒนาในระยะสั้น (short-run) ซึ่งได้ผลประโยชน์รวดเร็วแต่อาจก่อปัญหาตามในอนาคตหรือการพัฒนาในระยะยาวซึ่งได้ผลประโยชน์ช้าแต่มียั่งยืนนาน (3) การส่งเสริมการพัฒนาโดยแต่ละภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อย่างเป็นอิสระจากกัน (independence) ซึ่งใช้ระยะเวลายาว หรือการพัฒนาโดยบูรณาการร่วมกันในแต่ละภาคส่วนซึ่งใช้เวลานาน (4) การส่งเสริมการพัฒนาโดยการชี้แนะ (command) หรือการส่งเสริมการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (participatory) (5) การส่งเสริมการพัฒนาโดยการยอมถอยหรือต่อรอง (compromising & negotiation) ระหว่างฝ่ายที่ขัดแย้งกันในเชิงผลประโยชน์ กับการพัฒนาที่เน้นการแสวงหาประโยชน์ร่วมกัน (shared value) และใช้ประโยชน์จากจุดร่วมดังกล่าวในการขับเคลื่อนการพัฒนา และ (6) การพัฒนาที่ต้องแลกกัน (trade-off) ระหว่างคุณประโยชน์ในด้านต่างๆหรือของกลุ่มต่างๆ กับการพัฒนาที่เสริมหนุน (synergy) กันระหว่างคุณประโยชน์ในด้านต่างๆหรือของกลุ่มต่างๆ

ภาพที่ 4-3 กระบวนทัศน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ที่มา : คณะวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า ภาคส่วนต่างๆในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตมีกระบวนทัศน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ค่อนข้างเน้นไปทางด้านซ้ายมือของภาพที่ 4-3 ควรมีการปรับเปลี่ยนไปทางขวามือให้มากขึ้น เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมีผลสัมฤทธิ์ที่มากขึ้นและมีกระบวนการและผลที่สอดคล้องกับหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากขึ้น

4.3 การร่างกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

4.3.1 บทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ผลการสังเคราะห์บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นดังนี้

S สังคม	• การจัดทำสื่อให้ความรู้นักท่องเที่ยวถึงแนวประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม • การร่วมวางแผน/ดำเนินการเพื่อป้องกันภัยที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยว • การสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางตัวเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้กับชุมชน • การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ยังทำให้ชุมชนใช้ชีวิตได้อย่างปกติ • การส่งเสริมกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม • การมีแผนและดำเนินการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น • การมีแผนและดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุของท้องถิ่น	• การให้คำแนะนำสิ่งที่ควรและไม่ควรทำกับนักท่องเที่ยว • การพูดคุยกับนักท่องเที่ยวเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม • การร่วมวางแผน/ดำเนินการเพื่อป้องกันภัยที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยว • การสร้างความตระหนักถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน • การกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่สมาชิกชุมชนอย่างเป็นธรรม • การอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน • การอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุของชุมชน	• การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเรื่องแนวประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม • การดำเนินธุรกิจตามมาตรฐาน/กฎระเบียบของราชการอย่างเคร่งครัด • การจัดกิจกรรมให้บริการที่ไม่นำไปสู่ปัญหาทางสังคม • การร่วมให้ความช่วยเหลือการพัฒนาต่างๆของชุมชน/ท้องถิ่น • การช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถให้ชุมชนปรับปรุงสินค้าและบริการ • การไม่หลอกลวงขายของเกินราคาที่เหมาะสมแก่นักท่องเที่ยวไม่มีข้อมูล • การจัดกิจกรรมเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	• การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเรื่องแนวประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม • การดำเนินธุรกิจตามมาตรฐาน/กฎระเบียบของราชการอย่างเคร่งครัด • การไม่จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในกิจกรรมที่นำไปสู่ปัญหาทางสังคม • การร่วมให้ความช่วยเหลือการพัฒนาต่างๆของชุมชน/ท้องถิ่น • หลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ทำให้ชุมชน/สังคมเดือนร้อน • การช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถให้ชุมชนปรับปรุงสินค้าและบริการ • การช่วยสืบสานประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมท้องถิ่น	• การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเรื่องแนวประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม • การสร้างความตระหนักให้นักท่องเที่ยวระมัดระวังผลกระทบต่อสังคม • การปฏิบัติหน้าที่มีคุณธรรมตามมาตรฐาน/กฎระเบียบของราชการ • การไม่ชักนำหรือส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวสร้างความเดือดร้อนแก่สังคม • หลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ทำให้ชุมชน/สังคมเดือนร้อน • การช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถให้ชุมชนปรับปรุงสินค้าและบริการ
	อปท.	ชุมชน	ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว	ธุรกิจทัวร์	มัคคุเทศก์

E เศรษฐกิจ					
	อปท.	ชุมชน	ธุรกิจบริการ นักท่องเที่ยว	ธุรกิจทัวร์	มัคคุเทศก์
	• การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว • การพัฒนาสาธารณูปโภคให้เพียงพอและมีคุณภาพสำหรับนักท่องเที่ยว • การส่งเสริมการพัฒนาสินค้าด้านการท่องเที่ยวของชุมชน • การร่วมมือกับภาคธุรกิจให้มีการจัดโปรแกรมทัวร์ที่ชาวบ้านได้ประโยชน์ • การสร้างโอกาสทางอาชีพและทางธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้ชาวบ้าน • การส่งเสริมการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน • การจัดทำกิจกรรมการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง • การพัฒนาศักยภาพการจัดการธุรกิจให้กับธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่น	• การสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ในฐานะเจ้าบ้าน • การร่วมดูแลสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสะอาด สวยงาม น่าประทับใจ • การรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อขายนักท่องเที่ยว • การร่วมมือกับภาคธุรกิจให้มีการจัดโปรแกรมทัวร์ที่ชาวบ้านได้ประโยชน์ • การร่วมมือกับ อปท. ให้ชุมชนมีโอกาสได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว • การจัดทำและพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน • การร่วมมือกันภายในชุมชนเพื่อวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว • การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว	• การพยายามทำให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจแหล่งท่องเที่ยว • การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง • การเน้นใช้วัตถุดิบ/ปัจจัยการผลิตจากชุมชนท้องถิ่น • การพัฒนาสินค้าท่องเที่ยวให้แตกต่าง/ตอบสนองเพื่อให้ขายได้ราคาดีขึ้น • การเน้นการจ้างงานคนไทยเป็นอันดับแรก • การให้คำแนะนำแก่ผู้ขายวัตถุดิบถึงลักษณะความต้องการของลูกค้า • การให้ค่าตอบแทนหรือค่าจ้างกับคนท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม • การกำหนดราคามาตรฐานอย่างชัดเจนให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ	• การพยายามทำให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจแหล่งท่องเที่ยว • การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง • การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวซื้อของจากชุมชนท้องถิ่น • การพัฒนาสินค้าท่องเที่ยวให้แตกต่าง/ตอบสนองเพื่อให้ขายได้ราคาดีขึ้น • การเน้นเลือกใช้บริการโรงแรม ร้านอาหาร ที่มีบริการจ้างงานคนไทย • การให้ค่าตอบแทนหรือค่าจ้างกับคนท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม • การถ่ายทอดข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ธุรกิจท้องถิ่น • การป้อนกลับข้อมูลความไม่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวให้ธุรกิจปรับปรุง	• การพยายามทำให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจแหล่งท่องเที่ยว • การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง • การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวซื้อของจากชุมชนท้องถิ่น • การสื่อสารให้นักท่องเที่ยวเข้าใจคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว • การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวอย่างซื่อสัตย์ ไม่หลอกลวง • การเน้นเลือกใช้บริการจากธุรกิจของคนท้องถิ่น • การถ่ายทอดข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ธุรกิจท้องถิ่น • การป้อนกลับข้อมูลความไม่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวให้ธุรกิจปรับปรุง

En สิ่งแวดล้อม	• การจัดทำสื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวใส่ใจผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม • การจัดการขยะไม่ให้มีขยะตกค้างในพื้นที่ชุมชนที่มาจากนักท่องเที่ยว • การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำเสียที่มาจากธุรกิจท่องเที่ยว • การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง • การร่วมมือกับหน่วยงานรัฐอื่นๆเพื่อป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม • การวางแผน/ดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกับทุกภาคส่วน • การพัฒนาศักยภาพในการบำบัดน้ำเสีย เก็บขยะ ควบคุมมลพิษต่างๆ	• การเผยแพร่ความรู้เรื่องผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว • การเฝ้าระวังผลกระทบด้านขยะจากการท่องเที่ยว • การเฝ้าระวังผลกระทบน้ำเสียที่มาจากธุรกิจท่องเที่ยว • การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง • การร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม • การร่วมกันวางแผนในชุมชนเพื่อป้องกันมลภาวะจากการท่องเที่ยว • การร่วมมือกับธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อป้องกัน/ลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม	• การสร้างความตระหนักให้นักท่องเที่ยวใส่ใจผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม • การส่งเสริม/กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรของภูเก็ตอย่างประหยัด • การให้ข้อมูลวิธีการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว • การอธิบายวิธีการป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้พนักงาน • การรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดพลังงานให้กับพนักงาน • การพยายามนำขยะกลับมาใช้ใหม่ หรือนำไปรีไซเคิล • กลไกการบำบัดน้ำทิ้งและตรวจสอบคุณภาพน้ำเสียที่ปล่อยทิ้ง • มีการรณรงค์และส่งเสริมการประหยัดน้ำในองค์กร	• การสร้างความตระหนักให้นักท่องเที่ยวใส่ใจผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม • การส่งเสริม/กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรของภูเก็ตอย่างประหยัด • การให้ข้อมูลวิธีการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว • การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม • การอธิบายวิธีการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแก่ธุรกิจบริการ • การหลีกเลี่ยงการเลือกใช้บริการจากธุรกิจที่ไม่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม • การจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	• การสร้างความตระหนักให้นักท่องเที่ยวใส่ใจผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม • การส่งเสริม/กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรของภูเก็ตอย่างประหยัด • การอธิบายวิธีการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว • การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม • การไม่ชักนำให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่ทำลายสิ่งแวดล้อม • การหลีกเลี่ยงการเลือกใช้บริการจากธุรกิจที่ไม่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม • การเอาใจใส่เฝ้าระวังไม่ให้นักท่องเที่ยวทำลายสิ่งแวดล้อม
	อปท.	ชุมชน	ธุรกิจบริการ นักท่องเที่ยว	ธุรกิจทัวร์	มัคคุเทศก์

4.3.2 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค

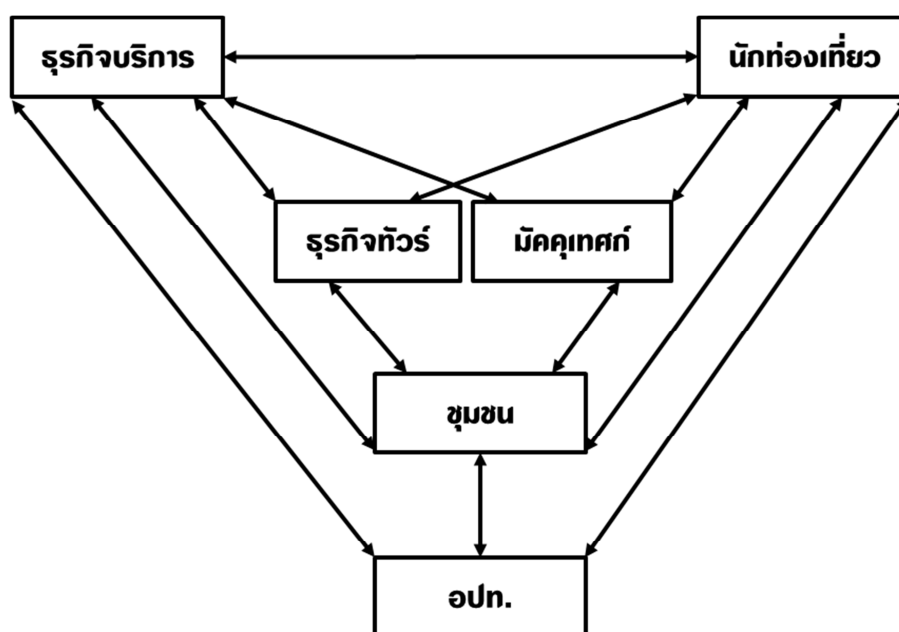
S	- เน้นให้ข้อมูลความประพจน์ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว - มีคฤเทศ์หลักเลี่ยงการพานักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวในสถานที่หรือกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม - เทคโนโลยีสังคมออนไลน์เริ่มทำให้คนในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น - คนท้องถิ่นรุ่นใหม่เริ่มกลับมาประกอบอาชีพและธุรกิจใหม่เพิ่มขึ้น	S	- ไม่มีเอกภาพในการรวมตัวกันภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ - ภาคธุรกิจขาดความเชื่อมโยงกับชุมชนและอปท. - ชุมชนยังขาดขีดความสามารถในการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่จึงทำให้กลุ่มหนึ่งหันไปประกอบอาชีพที่สร้างผลลบต่อสังคม - ขาดความชำนาญในการทำการตลาดเพื่อสังคมในการรณรงค์ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน - สภาพชุมชนเป็นแบบชุมชนเมือง ต่างคนต่างอยู่และไม่มีใครสนใจจะร่วมมือกัน	W
	- ภาคส่วนต่างๆมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวมีความสุขและตระหนักว่าตนเป็นตัวแทนของประเทศดูแลนักท่องเที่ยว - ชุมชนในจังหวัดภูเก็ตมีความเข้มแข็งในการรวมตัวเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น - ชุมชนเริ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้นในการเฝ้าระวังและร้องเรียนหรือเรียกร้องความไม่ถูกต้องและความไม่เป็นธรรม - ผู้ประกอบการรุ่นใหม่เริ่มเน้นการแข่งขันด้วยความแตกต่างมากกว่าการแข่งขันด้วยราคา นำไปสู่การเพิ่มคุณค่า - อปท.และจังหวัดเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น	E	- ขาดมีคฤเทศ์ที่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ๆที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น จีน เกาหลีใต้ รัสเซีย - มีคฤเทศ์ไม่มีรายได้ประจำ จึงอาจมองประโยชน์ระยะสั้นมากกว่าระยะยาว - ขาดความเชื่อมโยงระหว่างภาคธุรกิจกับวิสาหกิจชุมชน - ธุรกิจทัวร์ โรงแรม ร้านอาหาร ของที่ระลึกของชาวต่างชาติมีจำนวนมากขึ้น - ระบบการแข่งขันกันให้รางวัลมีคฤเทศ์นำไปสู่การหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว - จุดขายของวัฒนธรรมยังไม่ชัดเจนและน่าสนใจ	
		En	- ทุกภาคส่วนยังขาดแผนงานที่ชัดเจนในการจัดการและการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม - อปท. มีงบประมาณและขีดความสามารถในการจัดการขยะและน้ำเสียได้ไม่เพียงพอ	

○ หน่วยงานภาครัฐส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากขึ้น ○ นักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่เริ่มให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้และประสบการณ์กับชุมชนมากขึ้น ซึ่งจะกระตุ้นให้ชุมชนอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆมากขึ้น ○ หน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น	S	○ ความย่อหย่อนในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคม ○ นักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ยังให้ความสำคัญกับราคามากกว่าคุณภาพหรือความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ○ นักท่องเที่ยวยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆอย่างแท้จริง จึงไม่เข้าใจถึงเหตุผลที่ต้องเคารพและรักษาวัฒนธรรมอันดีของภูเกิดไว้	
○ ลูกค้าเริ่มให้ความสำคัญกับคุณค่าของตราสินค้าและชื่อเสียงมากขึ้น ภาคธุรกิจจึงมีต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วย ○ อปท.มีแนวโน้มได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ○ ภูเก็ตอาจได้รับการเสนอให้เป็นเขตปกครองพิเศษซึ่งจะทำให้มีฐานงบประมาณเพื่อใช้พัฒนาในพื้นที่มากขึ้น	E	○ ส่วนราชการยังไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นทั้งชาวไทยและต่างชาติได้ ○ มาตรการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของภาครัฐมีจำกัดและหลายโครงการขาดความต่อเนื่อง ○ ภูเก็ตได้รับงบประมาณลงทุนด้านต่างๆน้อยเมื่อเทียบกับความรับผิดชอบ เนื่องจากมีฐานประชากรตามทะเบียนราษฎรน้อย ○ ภาครัฐระดับจังหวัดและท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการตามแผนพัฒนาที่วางไว้ได้ทั้งหมด	T
○ รัฐบาลและธุรกิจทัวร์ของประเทศต้นทางและแหล่งท่องเที่ยวอื่นเริ่มมีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยว ○ ธุรกิจทัวร์ต่างชาติบางประเทศให้เกณฑ์ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในการเลือกธุรกิจบริการสำหรับนักท่องเที่ยว ○ หน่วยงานภาครัฐส่วนกลางเริ่มมีการรณรงค์การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ○ มีสถาบันการศึกษาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีชื่อเสียงในพื้นที่	En	○ โครงสร้างนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนเป็นเอเชียเศรษฐกิจใหม่และรัสเซียซึ่งมีขนาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ○ ความย่อหย่อนในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้บุกรุกและทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ○ มีธุรกิจบริการขนาดเล็กซึ่งไม่มีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ○ ขาดระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพจึงทำให้มีการปล่อยมลพิษทางอากาศมากขึ้น	

4.3.3 ความเกี่ยวพันกัน (Interdependence) ระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ

ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์พบว่าการขับเคลื่อนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคส่วนต่างๆ ล้วนได้รับอิทธิพลหรือต้องการการสนับสนุนจากภาคส่วนอื่นๆ ด้วย ความเกี่ยวพันเชิงพึ่งพา (Interdependence) หรือมีอิทธิพลระหว่างกันที่ค้นพบจากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 4-4

ภาพที่ 4-4 การพึ่งพาและอิทธิพลระหว่างกันของภาคส่วนต่างๆ

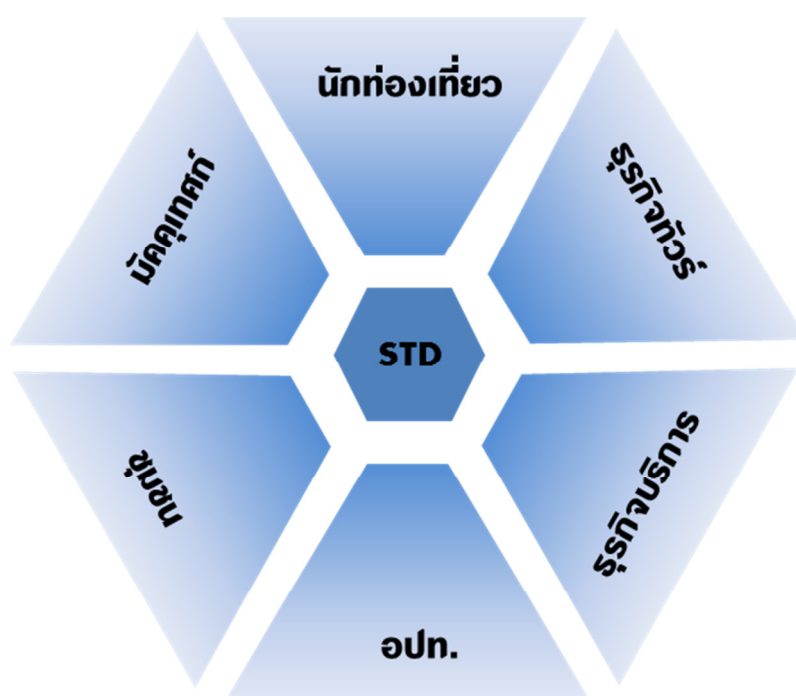

ที่มา : คณะวิจัย

4.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์

ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบทั้ง 6 ส่วนในคลัสเตอร์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรมีวิสัยทัศน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบทั้ง 6 ส่วนล้วนมีอิทธิพลต่อกันและต้องการการสนับสนุนจากฝ่ายอื่นๆดังที่ได้อธิบายในหัวข้อ 4.3.3 โดยวิสัยทัศน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับทั้ง 6 ภาคส่วนคือ “พัฒนาภูเก็ตสู่เมืองท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้นแบบของประเทศไทย” โดยพันธกิจกลางสำหรับทุกภาคส่วนคือ “อุทิศตนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวของภูเก็ตสู่ความยั่งยืน ร่วมกับทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว” โดยมีรายละเอียดของกลยุทธ์ตามหัวข้อที่ 4.5

ภาพที่ 4-5 วิสัยทัศน์ร่วมของทุกภาคส่วนในคลัสเตอร์ท่องเที่ยวภูเก็ต

ที่มา : คณะวิจัย

พันธกิจกลาง	อุทิศตนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวของภูเก็ตสู่ความยั่งยืนร่วมกับทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว					
พันธกิจเฉพาะ	วางแผนและดำเนินการพัฒนาโครงสร้างและกลไกเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน	พัฒนาศักยภาพเพื่อเฝ้าระวังและแสวงหาประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่	ประกอบธุรกิจบริการอย่างรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่	พัฒนาโปรแกรมทัวร์ที่รับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่	นำเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่	มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม
วิสัยทัศน์	พัฒนาภูเก็ตสู่เมืองท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้นแบบของประเทศไทย					
กลยุทธ์เพิ่มขีดความสามารถ	- จัดทำหลักสูตรขับเคลื่อนฯ สำหรับบุคลากรอปท. - ส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างอปท.และเครือข่ายหน่วยงาน	- ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว - ส่งเสริมให้องค์กรชุมชนมีโครงสร้างที่ดูแลผลกระทบจากการท่องเที่ยว	- จัดทำคู่มือเผยแพร่สำหรับแต่ละสาขาธุรกิจ - จัดทำมาตรฐานความรับผิดชอบต่อแต่ละสาขาธุรกิจ	- ส่งเสริมการเรียนรู้จากทัวร์ต่างประเทศที่ดี - จัดทำมาตรฐานคุณภาพบริษัททัวร์และประเมิน	- เสริมความเข้มแข็งของสมาคมฯ - ปรับหลักสูตรผลิตและฝึกอบรม	- เผยแพร่พฤติกรรมท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อ - จัดทำป้ายเตือนพฤติกรรมไม่เหมาะสม - เพิ่มศักยภาพตำรวจท่องเที่ยว
กลยุทธ์สร้างความตระหนัก	- ส่งเสริมให้นักรณรงค์ร่วมในแผนปฏิบัติการและแผนยุทธศาสตร์ - เพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายและตรวจสอบการทุจริต	- เพิ่มตัวชี้วัดเกี่ยวกับความยั่งยืนของการพัฒนาให้กับผู้นำชุมชน - เผยแพร่สื่อการเรียนรู้ให้ชุมชนเข้าใจผลกระทบจากการท่องเที่ยว	- เพิ่มการบังคับใช้กฎหมายธุรกิจที่ทำลายสิ่งแวดล้อมและสังคม - ส่งเสริมให้ธุรกิจทัวร์และนักท่องเที่ยวไม่ใช้บริการรายที่ขาดความรับผิดชอบต่อ	- การเพิ่มหลักประกันขึ้นแบล็คลิสต์บ.ทัวร์ที่ขาดความรับผิดชอบต่อ - เพิ่มการบังคับใช้กฎหมายทัวร์ที่ทำผิดกฎ	- จัดทำมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ - ลงโทษมัดคุกเทศ์เถื่อนและทำผิดกฎ	- จัดทำสื่อรณรงค์ให้ตระหนักว่านักท่องเที่ยวสร้างได้ทั้งผลบวกและลบต่อแหล่งท่องเที่ยว - รณรงค์ผ่านบริษัททัวร์มัดคุกเทศ์ ธุรกิจบริการ
	อปท.	ชุมชน	ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว	ธุรกิจทัวร์	มัดคุกเทศ์	นักท่องเที่ยว

4.5 กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

4.5.1 กลุ่มมัคคุเทศก์

การเสริมสร้างความตระหนักต่อบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพมัคคุเทศก์ ทั้งในด้านการให้บริการอย่างมืออาชีพ การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องการนำเที่ยว การเป็นผู้นำเที่ยวที่ส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ การส่งเสริมการใช้จ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของนักท่องเที่ยวและชุมชนเป็นหลัก และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆในฐานะตัวกลาง
2. การส่งเสริมการรวมตัวกันของมัคคุเทศก์เป็นชมรมหรือสมาคมที่เอกภาพในการดำเนินการเพื่อเป็นกลไกในการเฝ้าระวังพฤติกรรมการนำเที่ยวที่ไม่เหมาะสม และเป็นช่องทางในการให้รางวัลทางสังคมให้กับมัคคุเทศก์ที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ดี และเป็นการลงโทษทางสังคมให้กับมัคคุเทศก์ที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ไม่ดี
3. การปรับหลักสูตรฝึกอบรมผลิตมัคคุเทศก์ให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงความสำคัญของมัคคุเทศก์ในโซ่อุปทานการท่องเที่ยวและผลกระทบจากพฤติกรรมการนำเที่ยวที่ไม่เหมาะสมต่อภาคส่วนอื่นๆในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
4. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษกับมัคคุเทศก์ที่ประพฤติตนขัดกับกฎระเบียบ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับมัคคุเทศก์ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเป็นการป้องปรามไม่ให้มัคคุเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ไปในทางที่ก่อให้เกิดผลลบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
5. การประกวดมัคคุเทศก์ดีเด่นผู้สร้างคุณประโยชน์ให้การท่องเที่ยวของภูเก็ต เพื่อเป็นส่งเสริมให้มัคคุเทศก์เห็นความสำคัญกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมัคคุเทศก์ที่ได้รับรางวัลนอกจากจะได้รับรางวัลและเกียรติยศแล้ว ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับมัคคุเทศก์ที่ปฏิบัติตามบทบาทได้ดีอีกด้วย

การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมมัคคุเทศก์แบบตลอดชีวิต โดยเป็นการจัดการฝึกอบรมตามอัธยาศัยคือความสะดวกของมัคคุเทศก์ โดยมีเนื้อหาที่เน้นไปที่การพัฒนาขีดความสามารถของมัคคุเทศก์ในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยภาครัฐอาจนำรายได้ที่รับจากภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาร่วมสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว

2. การจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์พฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบสำหรับนักท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพสามารถนำไปใช้ได้อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวถึงพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ควรทำ และไม่ควรทำ ได้อย่างสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น สื่อ VCD สำหรับเปิดในรถทัวร์หรือรถตู้ และสื่อในรูปแบบอัลบั้มโปสเตอร์ เป็นต้น
3. การจัดทำมาตรฐานสมรรถนะของมัคคุเทศก์ในการปฏิบัติตามบทบาท โดยให้สำนักงานทะเบียนมัคคุเทศก์ร่วมกับสมาคมมัคคุเทศก์ในการประเมินสมรรถนะมัคคุเทศก์จากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้ง นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการบริษัททัวร์ ชุมชนที่เป็นเจ้าของธุรกิจ เป็นต้น
4. จัดทำสื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทของมัคคุเทศก์ ในรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และสอดคล้องกับวิธีการใช้สื่อของมัคคุเทศก์ เช่น แผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจและแบ่งปันให้เพื่อนมัคคุเทศก์ได้ง่าย

การเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวที่ดำเนินธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย เช่น บริษัททัวร์ของชาวต่างชาติที่เปิดดำเนินการอย่างผิดกฎหมาย และมักหลีกเลี่ยงการใช้นักมัคคุเทศก์มืออาชีพฝีมือดี หรือธุรกิจร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่ตั้งราคาสินค้าหลอกลวงนักท่องเที่ยวและเสนอรางวัลให้กับมัคคุเทศก์มากผิดปกติ เป็นต้น
2. ส่งเสริมการรวมตัวเป็นคลัสเตอร์การท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆที่มีมัคคุเทศก์อาชีพร่วมเป็นสมาคมเครือข่าย เพื่อสนับสนุนให้มัคคุเทศก์ได้มีช่องทางติดต่อและทำงานร่วมกับวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว
3. การปรับปรุงวิธีการออกใบอนุญาตมัคคุเทศก์โดยมีการทดสอบของส่วนกลางเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการเข้าร่วมฝึกอบรมกับสถาบันการศึกษาเท่านั้น เพื่อสร้างความมั่นใจว่าบุคลากรที่เข้าสู่สายอาชีพมัคคุเทศก์มีทัศนคติและเจตคติที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

4.5.2 กลุ่มธุรกิจทัวร์

การเสริมสร้างความตระหนักต่อบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำมาตรฐานจรรยาบรรณธุรกิจทัวร์ ทั้งในด้านการให้ประกอบธุรกิจกับลูกค้าและคู่ค้าอย่างมืออาชีพ การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องธุรกิจนำเที่ยว การเป็นตัวกลางการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อ การส่งเสริมการใช้จ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวในโปรแกรมทัวร์เพื่อประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆในฐานะตัวกลาง
2. การส่งเสริมการรวมตัวกันของธุรกิจทัวร์ในภูเก็ตเป็นชมรมหรือสมาคมที่เอกภาพในการดำเนินการเพื่อเป็นกลไกในการเฝ้าระวังการประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ไม่เหมาะสม และเป็นช่องทางในการให้รางวัลทางสังคมให้กับธุรกิจทัวร์ที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ดี และเป็นการลงโทษทางสังคมกับธุรกิจทัวร์ที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ไม่ดี
3. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษกับธุรกิจทัวร์ที่ประกอบธุรกิจอย่างขัดแย้งกับกฎระเบียบ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับธุรกิจทัวร์ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเป็นการป้องปรามไม่ให้ธุรกิจทัวร์ประกอบธุรกิจไปในทางที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยสำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ควรเพิ่มขีดความสามารถในการตรวจสอบการดำเนินการตามกฎหมายและกฎระเบียบของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เพื่อสร้างความตระหนักให้ธุรกิจดังกล่าวปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับธุรกิจนำเที่ยวที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ
4. การประกวดธุรกิจทัวร์ดีเด่นที่สร้างคุณงามความดีให้การท่องเที่ยวของภูเก็ต เพื่อเป็นส่งเสริมให้ธุรกิจทัวร์เห็นความสำคัญกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยธุรกิจทัวร์ที่ได้รับรางวัลนอกจากจะได้รับรางวัลและเกียรติยศแล้ว ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับธุรกิจทัวร์ที่ปฏิบัติตามบทบาทได้ดีอีกด้วย

การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์อย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการจัดการฝึกอบรมตามอัธยาศัยคือความสะดวกของเจ้าของธุรกิจทัวร์ โดยมีเนื้อหาที่เน้นไปที่การพัฒนาขีดความสามารถของผู้บริหารและพนักงานของธุรกิจทัวร์ในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และควรจัดในช่วงที่มีวันหยุดการท่องเที่ยว โดยภาครัฐอาจนำรายได้ที่รับจากภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาร่วมสนับสนุนกิจการดังกล่าว
2. การจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์พฤติกรรมท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสำหรับนักท่องเที่ยว ที่ธุรกิจทัวร์สามารถนำไปใช้ได้อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวถึงพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ควรทำ และไม่ควรทำ และอธิบายให้กับคู่ค้าถึงแนวทางการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

3. การจัดทำมาตรฐานสมรรถนะระดับต่างๆของธุรกิจทัวร์ในการปฏิบัติตามบทบาท โดยให้สำนักงานทะเบียนมัคคุเทศก์และธุรกิจนำเที่ยวร่วมกับสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์ ในการประเมินสมรรถนะธุรกิจทัวร์ต่างๆจากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้ง นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ มัคคุเทศก์ ชุมชนที่เป็นเจ้าของธุรกิจ เป็นต้น
4. จัดทำสื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทของธุรกิจทัวร์ ในรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และสอดคล้องกับวิธีการใช้สื่อของผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์ เช่น แผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจและแบ่งปันให้พนักงานหรือเพื่อนร่วมอาชีพได้ง่าย
5. การกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์มีการฝึกอบรมพนักงานให้มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เช่น มาตรการจูงใจในด้านภาษี ด้านการหักค่าใช้จ่าย และด้านเข้าถึงตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นต้น

การเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวที่ดำเนินธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย เช่น ธุรกิจร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่ตั้งราคาสินค้าหลอกหลวงนักท่องเที่ยวและเสนอรางวัลให้กับมัคคุเทศก์มากผิดปกติ เป็นต้น
2. การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภูเก็ตกับสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวของต่างประเทศที่มีเป้าหมายและขีดความสามารถในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการนำเที่ยวในประเทศนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคนิคการเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าว และเพื่อสร้างช่องทางความสัมพันธ์ทางการตลาดกับธุรกิจนำเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวที่มีความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. การสร้างบรรยากาศเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์ โดยสำนักทะเบียนและมัคคุเทศก์และสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภูเก็ตควรร่วมกันจัดสัมมนาเพื่อรับฟังปัญหาการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคในการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องทุกปี

4.5.3 กลุ่มธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว

การเสริมสร้างความตระหนักต่อบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำมาตรฐานจรรยาบรรณธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ทั้งในด้านการให้ประกอบธุรกิจกับลูกค้าและคู่ค้าอย่างมืออาชีพ การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องธุรกิจนำเที่ยว การเป็นตัวกลางการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ การส่งเสริมการอุดหนุนผลิตภัณฑ์และแรงงานชุมชนเป็นหลัก โดยสมาคมธุรกิจบริการการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เช่น สมาคมโรงแรม สมาคมสปา ชมรมร้านอาหาร ชมรมผู้จำหน่ายของที่ระลึก ควรจัดทำปฏิญญาหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการเกี่ยวกับบรรทัดฐานในการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมระหว่างผู้ประกอบการ โดยอาจแบ่งปันผลการดำเนินงานตามบรรทัดฐานดังกล่าวให้กับเอเยนต์ทัวร์ในต่างประเทศหรือเอเยนต์ทัวร์ชั้นนำของประเทศไทย เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับธุรกิจที่มีผลการปฏิบัติงานในด้านดังกล่าวที่ดี
2. การส่งเสริมการรวมตัวกันของธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ในภูเก็ตเป็นชมรมหรือสมาคมที่เอกภาพในการดำเนินการเพื่อเป็นกลไกในการเฝ้าระวังการประกอบธุรกิจที่ไม่เหมาะสม และเป็นช่องทางในการให้รางวัลทางสังคมให้กับธุรกิจที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ดี และเป็นการลงโทษทางสังคมกับธุรกิจที่มีการปฏิบัติตามบทบาทได้ไม่ดี
3. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษกับธุรกิจที่ประกอบธุรกิจอย่างขัดแย้งกับกฎระเบียบ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับธุรกิจที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเป็นการป้องปรามไม่ให้ธุรกิจประกอบธุรกิจไปในทางที่ก่อให้เกิดผลลบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความตระหนักให้ธุรกิจดังกล่าวปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ
4. การประกวดธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวดีเด่นที่สร้างคุณงามความดีให้กับการท่องเที่ยวของภูเก็ต เพื่อเป็นส่งเสริมให้ธุรกิจเห็นความสำคัญกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยธุรกิจที่ได้รับรางวัลนอกจากจะได้รับรางวัลและเกียรติยศแล้ว ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับธุรกิจที่ปฏิบัติตามบทบาทได้ดีอีกด้วย เช่น หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งในระดับส่วนกลางเช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สร้างแรงจูงใจหรือรางวัลด้านช่องทางการเข้าถึงตลาดให้กับธุรกิจบริการการท่องเที่ยวที่มีผลการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับดีมาก เช่น การออกเอกสารรับรอง การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือการให้รางวัลเข้าร่วมกิจกรรมโรดโชว์ในประเทศต่างๆ

การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้ประกอบการธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการจัดการฝึกอบรมตามอัธยาศัยคือความสะดวกของผู้บริหารและพนักงานของธุรกิจ โดยมีเนื้อหาที่เน้นไปที่การพัฒนาขีดความสามารถของผู้บริหารและพนักงานของธุรกิจในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่

ยั่งยืน และควรจัดในช่วงที่มีวันหยุดการท่องเที่ยว โดยภาครัฐอาจนำรายได้ที่รับจากภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาร่วมสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว

2. การจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์พฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบสำหรับนักท่องเที่ยว ที่ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสามารถนำไปใช้ได้อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ควรทำ และไม่ควรทำ และอธิบายให้กับคู่ค้าถึงแนวทางการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. การจัดทำมาตรฐานสมรรถนะระดับต่างๆของธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆในการปฏิบัติตามบทบาท โดยให้หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลธุรกิจนั้นร่วมกับสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ในการประเมินสมรรถนะธุรกิจต่างๆจากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้ง นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ มัคคุเทศก์ ธุรกิจทัวร์ และชุมชนที่เป็นเจ้าของธุรกิจ เป็นต้น
4. จัดทำสื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทของธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ในรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และสอดคล้องกับวิธีการใช้สื่อของผู้ประกอบการและพนักงานธุรกิจ เช่น แผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจและแบ่งปันให้พนักงานหรือเพื่อนร่วมอาชีพได้ง่าย
5. การกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆมีการฝึกอบรมพนักงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เช่น มาตรการจูงใจในด้านภาษี ด้านการหักค่าใช้จ่าย และด้านเข้าถึงตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นต้น

การเสริมสร้างสร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวที่ดำเนินธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย เช่น ธุรกิจทัวร์ที่เน้นหลอกลวงนักท่องเที่ยว เป็นต้น
2. การสร้างบรรยากาศเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว โดยจัดสัมมนาเพื่อรับฟังปัญหาการจัดให้บริการนักท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคในการดำเนินธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องทุกปี
3. ส่งเสริมรูปแบบการทำงานในเชิงหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

4.5.4 กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การเสริมสร้างความตระหนักต่อบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมายผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมถึงตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หรือขีดความสามารถในการจัดการกับผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้ตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบริหารอปท.
2. การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยควรพิจารณาขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของอปท.ในด้านต่างๆเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับฝ่ายงานต่างๆและบุคลากรอย่างชัดเจน เพื่อให้มีเจ้าภาพรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ต่างๆดังกล่าว
3. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษกับผู้บริหารหรือเจ้าพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติหน้าที่ขัดแย้งหรือไม่รักษากฎระเบียบ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และเป็นการป้องปรามไม่ให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในลักษณะที่ก่อให้เกิดผลลบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความตระหนักให้บุคลากรดังกล่าวปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมีความซื่อสัตย์
4. การประกวด อปท. ดีเด่นที่สร้างคุณงามความดีให้การท่องเที่ยวของภูเก็ต เพื่อเป็นส่งเสริมให้ อปท. เห็นความสำคัญกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้บริหารและเจ้าพนักงานอปท.อย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการจัดการฝึกอบรมในเวลาปฏิบัติราชการผู้บริหารและพนักงานของธุรกิจ โดยมีเนื้อหาที่เน้นไปที่การพัฒนาขีดความสามารถของผู้บริหารและเจ้าพนักงานของอปท.ในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยภาครัฐหรืออปท. อาจนารายได้ที่ได้รับจากภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาร่วมสนับสนุนกิจการดังกล่าว
2. การจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์พฤติกรรมกรท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสำหรับนักท่องเที่ยว ที่อปท. สามารถนำไปใช้ได้อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวถึงพฤติกรรมกรท่องเที่ยวที่ควรทำ และไม่ควรทำ และอธิบายให้กับธุรกิจในพื้นที่เข้าใจถึงแนวทางการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. จัดทำสื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และสอดคล้องกับวิธีการใช้สื่อของพนักงานอปท. เช่น แผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจและแบ่งปันให้พนักงานหรือเพื่อนร่วมอาชีพได้ง่าย

4. การกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวสาขาต่างๆ ให้ความร่วมมือกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของอปท.

การเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวที่ดำเนินธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย เช่น ธุรกิจทัวร์ที่เน้นหลอกลวงนักท่องเที่ยว เป็นต้น
2. การสร้างบรรยากาศเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยจัดสัมมนาเพื่อรับฟังปัญหาการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องทุกปี และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากชุมชนต้นแบบที่มีความเป็นเลิศในด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. ส่งเสริมรูปแบบการทำงานในเชิงหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

4.5.5 กลุ่มชุมชน

การเสริมสร้างความตระหนักต่อบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมายผลการดำเนินงานของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมถึงตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หรือขีดความสามารถในการจัดการกับผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และใช้ตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้นำชุมชน
2. การเปิดโอกาสให้ตัวแทนภาคชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้นำชุมชนตระหนักถึงบทบาทของตนในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนต่อบทบาทของตนในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนทราบและตระหนักถึงบทบาทของตนในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดควรเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการ
4. การประกวดชุมชนดีเด่นที่มีความเป็นเลิศในการจัดการการพัฒนาการท่องเที่ยวของภูเก็ต เพื่อเป็นส่งเสริมให้ชุมชนเห็นความสำคัญกับการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีเนื้อหาที่เน้นการเฝ้าระวัง การบริหารจัดการผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การวางแผนและการดำเนินการตามบทบาทของชุมชนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยภาครัฐหรืออปท. อาจนำรายได้ที่รับจากภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาร่วมสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว
2. การจัดทำสื่อเพื่อการรณรงค์พฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบสำหรับนักท่องเที่ยว ที่สมาชิกของชุมชนที่มีข้อจำกัดด้านภาษาสามารถนำไปใช้ได้อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวถึงพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ควรทำ และไม่ควรทำ และอธิบายให้กับธุรกิจในพื้นที่เข้าใจถึงแนวทางการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. จัดทำสื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทของชุมชน ในรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และสอดคล้องกับวิธีการใช้สื่อของคนในชุมชน เช่น แผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย การ์ตูน หรือคลิปวิดีโอที่สามารถเข้าใจและแบ่งปันให้เพื่อนสมาชิกชุมชนได้ง่าย
4. การกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนให้ความร่วมมือกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. การเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวที่ดำเนินธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย เช่น ธุรกิจทัวร์ที่เน้นหลอกลวงนักท่องเที่ยว หรือธุรกิจที่ปลดปล่อยมลพิษสู่ชุมชน เป็นต้น
2. การสร้างบรรยากาศเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชนต่างๆ โดยจัดสัมมนาเพื่อรับฟังปัญหาการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคในการดำเนินงานการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องทุกปี และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากชุมชนต้นแบบที่มีความเป็นเลิศในด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. ส่งเสริมรูปแบบการทำงานในเชิงหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน